

ZEMĚDĚLSKÁ PŮDOHOSPODÁRSKA ŠKOLA

1 září 2008
71. ročník

Posouzení hospodaření zemědělského podniku

Súčasný trend vývoja
stredného odborného školstva

Den zemědělství v Kletné

Libverda 2008

Opožděná pocta
bratrancům Veverkovým

Projekt Europea

Záverečné skúšky

Mezinárodní dostihy žáků

Informace o vzdělávání, poradenství a rozvoji venkova
Informácie o vzdelávaní, poradenstve a rozvoji vidieka

Závěrečné konference se zúčastnili i zástupci Ústavu zemědělské ekonomiky a informací a Agrární komory ČR

Na Střední škole zemědělské v Olomouci se konala druhá konference s názvem „Vzdělávání pro nový venkov EU“

ZÁVEREČNÉ SKÚŠKY str. 15

Žiaci učebného odboru čašníka-servírka preukázali svoje praktické zručnosti v príprave slávnostného stolovania

Projekty na Střední škole Opočno v uplynulém školním roce byly úspěšné a studenti opět prokázali své schopnosti

DEN ZEMĚDĚLSTVÍ V KLETNÉ str. 12

Organizátoři připravili pro děti ukázky zemědělských strojů s cílem seznámit je se zemědělskou výrobou a zemědělskou činností

SÚČASNÝ TREND VÝVOJA STREDNÉHO ODBORNÉHO ŠKOLSTVA V SR

1. časť

V súčasnom období prebieha komplexná obsahová a štrukturálna zmena v rôznom rozsahu a poňatí na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému. Vzdelávacie reformy sú podmienené predovšetkým novými požiadavkami na vzdelávanie, resp. celoživotné vzdelávanie, ktoré vyplývajú z rozvoja vedy a techniky, informačných a komunikačných technológií a v neposlednom rade aj zo zmien na trhu práce. Vzdelávacie reformy majú dlhodobý charakter a predpokladom ich úspešnosti je vytvorenie priaznivej klímy v spoločnosti, tiež aj politická a finančná podpora.

Snahou školskej politiky je pripraviť adekvátny obsah a systém vzdelávania tak, aby sa v ňom uplatnili strategické inovačné procesy. Vývoj vzdelávacích programov je otvoreným procesom plánovania, realizácie a hodnotenia inštitucionálneho vzdelávania a vyžaduje si rozhodovanie a praktické riešenie na úrovni štátu, školy a triedy. Je to dôležité, pretože vzťahy medzi študijnými a učebnými odbormi a svetom práce nie sú jednoznačné, prestáva byť určujúca väzba na konkrétne povolanie, dôraz sa kladie na rozvoj kľúčových kompetencií a tiež na celoživotné vzdelávanie. Stále je tu rozpor medzi špecificky zameranými požiadavkami trhu práce (preferencia konkrétnej prípravy na povolanie a získanie dôkladných zručností a návykov) a všeobecnejšími potrebami spoločnosti a jednotlivca (preferencia adaptabilného a flexibilného absolventa).

Stredné školy

Poskytujú žiakom stredné vzdelanie, pripravujú ich na výkon povolání a činností v národnom hospodárstve a v ostatných oblastiach života ako aj na štúdium na vysokých školách. Stredné školy sa zriaďujú a zrušujú podľa siete ustanovenej Ministerstvom školstva Slovenskej republiky. Vo svojej výchovno-vzdelávacej činnosti zabezpečujú teoretické a praktické vyučovanie a tiež výchovu mimo vyučovania diferencovane, podľa jednotlivých druhov stredných škôl, študijných a učebných odborov (Vyhláška č. 80/1991 Zb.). V SR tvoria sústavu stredných škôl gymnáziá, stredné odborné školy a stredné odborné učilištia (Zákon č. 29/1984 Zb.).

Stredné odborné školy

Poskytujú vyššie sekundárne vzdelanie, pripravuje pre výkon odborných činností, najmä technicko-hospodárskych, ekonomických, pedagogických, zdravotníckych, sociálnoprávných, umeleckých a kultúrnych a pripravuje aj na štúdium na vysokej škole. Medzi rôzne typy stredných

odborných škôl patrí aj stredná poľnohospodárska škola, stredná ovocinársko-vinárska škola, stredná lesnícka škola, stredná veterinárna škola a stredné priemyselné školy napr. potravinárska. Stredné priemyselné školy pripravujú žiakov pre výkon odborných činností v rôznych odvetviach národného hospodárstva (priemysel).

Stredné odborné učilištia

Zabezpečujú prípravu na výkon robotníckych povolání, odbornotechnických činností prevádzkového charakteru v odboroch priemyselnej a poľnohospodárskej výroby, stavebníctva, dopravy, obchodu a služieb. Zriaďujú ich samosprávne kraje, v osobitných prípadoch krajské úrady po prerokovaní s príslušnými zamestnávateľskými orgánmi a organizáciami a so súhlasom MŠ SR. V SOU sa vyučujú učebné odbory – nematuritné, spravidla 3-ročné a maturitné študijné odbory 4-ročné.

Združené stredné školy

V ostatných rokoch vznikajú združené stredné školy splynutím stredných odborných škôl a stredných odborných učilíšť s rovnakým alebo podobným obsahom odborného vzdelávania s cieľom efektívne riadiť výchovno-vzdelávací proces, skvalitňovať využívanie personálneho a materiálneho zabezpečenia týchto škôl. (Zákon č. 29/1984 Zb.).

Spojené školy

Predstavujú iný typ integrácie škôl a školských zariadení so súhlasom ich zriaďovateľov pod spoločnú správu. Majú jedného spoločného riaditeľa. Školy si zachovávajú svoje pôvodné poslanie a odbornopedagogickú funkciu ako osobitné organizačné útvary pod vedením odbornopedagogického vedúceho – zástupcu. Hospodárska správa školy je spoločná. Spojená škola je právny subjekt. Základným východiskom koncepcie vzdelávania na stredných odbor-

ných školách je cieľ konkrétneho odboru. Z množstva poznatkov sa vyberajú také, ktoré nepodliehajú rýchlym zmenám vedecko-technického pokroku a ktorých osvojenie je dôležité vo viacerých odboroch. Umožňujú osvojenie si širších a dlhodobejšie platných vedomostí, zručností, návykov, logické myslenie, uplatňovanie vhodných metód

práce. Splnenie cieľov odbornej zložky stredoškolského odborného vzdelávania zabezpečujú špeciálne odborné predmety.

Ing. Eleonóra Černáková

Katedra pedagogiky a psychológie FEM SPU v Nitre

VZDĚLÁVÁNÍ A SOUČASNÝ SVĚT

I. část

Vzdělání a změny v řízení

Vědecký pokrok a zintenzivnění světového obchodu bude znamenat, že v r. 2020 svět vyprodukuje za pouhé dva dny tolik výroby, na kolik bylo v r. 1900 zapotřebí pracovat celý rok. Klíčem k zvyšování produktivity a životní úrovně během nadcházejících 10 – 15 let budou pravděpodobně méně vynálezy nových technologií a více efektivní využívání dosavadních znalostí.

V každém případě starý, poměrně přehledný a vcelku předvídatelný, hierarchicky uspořádaný obchodní, výrobní a vůbec podnikový svět rychle zaniká. Nejen pro management, ale pro všechno lidstvo bude, s pravděpodobností hraničící téměř s jistotou, v horizontu několika následujících let rozhodující skutečnost, že **proud světových společenských změn bude pokračovat ještě rychlejším tempem**, než tomu bylo doposud. Řízení podle pravidel, která neustále podléhají více nebo méně iracionálním změnám, se samo stává iracionálním. Pro nový svět, ať už ho nazýváme společností informační, postindustriální, postkapitalistickou nebo znalostní, jsou nezbytná stále nová poznání, stále nové znalosti i dovednosti. Ve znalostní společnosti, do které vstupujeme, dochází k posuvu od tradiční hegemonie výrobců k trvalé nadvládě zákazníka a spotřebitele. Znalosti se v tomto prostředí stávají nejdůležitější formou kapitálu podniku. Ostatní jeho formy – peníze, půda, technologie – jsou na něm kriticky závislé a budou čím dál více znalostnímu kapitálu podřízeny.

Každý podnik, každá organizace vyrábí jednak věci, produkty nebo služby, jednak produkuje sám sebe. Výroba sebe sama je lidskou vlastností a nemůže být vlastností ani strojů ani žádných mechanismů. Každý podnik tedy musí **výrobit nejprve sám sebe**, aby mohl vyrábět **výrobky pro druhé**. Výroba sebe sama je v podstatě rozšířena reprodukcí podnikového znalostního kapitálu. Znalosti každého člověka nabývají tržní charakter, jsou základem směny na trhu práce. Základem uplatnitelnosti. Základem, který je třeba neustále vytvářet a obnovovat. Znalost každého podniku, každé organizace je klíčová schopnost (kompetence) vyrábět

a tuto znalost je rovněž třeba nejen vytvořit, ale neustále obnovovat, zlepšovat a řídit.

Znalostní společnost, jejíž prostředí nás v současnosti bezpochyby ovlivňuje a i v budoucnosti bude ovlivňovat čím dál více, s sebou zákonitě přináší i pojem **znalostní podnik** (znalostní organizace) tedy organizace, založená na znalostech, operující v podmínkách znalostní společnosti a využívající všech pozitivních vývojových trendů více méně prověřených časem a v řídicí praxi už implementovaných některými podniky světové třídy. Zároveň musíme odpovědět na otázku, co jsou pozitivní vývojové trendy a jak je rozeznat od těch negativních, nepravých, módních, pseudorevolučních. Problém je v tom, že musíme rozhodovat s předstihem, kdy ještě není úplně zřejmé, jestli jde o progresivní trend nebo jenom o módu, která velmi brzy vyšumí.

Když zhodnotíme vývojové trendy a pozitivní i negativní signály nově vznikajícího paradigmatu, odhalíme následující charakteristiky, které zároveň vytvářejí **principy fungování znalostního podniku**:

- **strategie a výkonnost podniku** musí být určována a následně měřena nejen finančními charakteristikami (účetní model), ale musí respektovat i nefinanční měřítko růstu jako je učení, zákaznický imperativ, průběh interních podnikových procesů (systém Balanced Scorecard),
- **zákaznický imperativ** musí respektovat přání zákazníka a od toho odvíjet všechnu svoji činnost (tzv. podnik řízený zákazníkem),

- **procesní orientace** podnikového dění nahrazující orientaci funkční je dnes už neoddiskutovatelná (procesní management, reengineering),
- na procesně řízenou organizaci velmi úzce navazuje **týmová práce** (týmově organizovaný podnik, koučování, tvůrčí vedení),
- růst firmy je závislý především **na tvořivém uplatnění znalostí a inteligence**, právě vzájemnou kombinací těchto vlastností vzniká synergický efekt, který tvoří ve svém součtu konkurenční výhodu firmy (management znalostí, učící se podnik, produktivita znalostních pracovníků, organizační učení a řízení znalostí),
- strategické záměry podniku musí být podporovány **akčními firemními hodnotami**, jejichž nositeli jsou nejen správní orgány společnosti a management, a musí prostopovat celou firmou (podniková kultura, firemní hodnoty s vazbou na strategii, firemní identita a image).

Mění se postavení vzdělání

Vzdělání plní řadu dalších významných společenských funkcí. Posiluje rozvoj demokracie a politické kultury, napomáhá porozumění, toleranci a kulturnímu rozvoji člověka i společnosti. Přispívá ke schopnosti orientovat se v současném složitém světě, rozumět jeho procesům, utvářet si vlastní názor a postoje na základě samostatně získaných informací, volit z více možností. Podporuje osobní samostatnost, nezávislost a snižuje manipulovatelnost. Vede k vyšší kvalitě života a k větší spokojenosti, k plnějšímu a zdravějšímu životnímu stylu, snižuje nebezpečí různých sociálních ohrožení a páchaní trestných činů.

Svémi efekty rovněž podstatně snižuje náklady státu na různé sociální výpomoci, dávky a další finanční výdaje. Snižuje nezaměstnanost a pomáhá jednotlivci uplatnit se na trhu práce. Úroveň vzdělání mladé generace výrazně ovlivňuje její způsob začlenění do občanského, pracovního i osobního života. Vzdělání pochopitelně není jen prostředkem, představuje pro mnoho lidí smysl a hodnotu samo o sobě.

Velmi podstatné pro rozvoj vzdělávání je to, že nejde jen o jeho rozsah či intenzitu, ale že se jedná i o ostatní zásadní vlastnosti celkového hospodářského klimatu a podnikatelské kultury i jejich vztahů ke vzdělávání a rozvoji lidských zdrojů.

Vzdělávání v nastupujícím paradigmatu je stále více demokratickým dialogem. Účastník demokratického dialogu musí umět artikulovat své zájmy, interpretovat jiná mínění, dospět ke konsenzu, participovat na veřejných věcech, myslet kriticky a sebekriticky, převzít sociální odpovědnost za jiné a za budoucnost, atd. Hodnoty dosažené v konsen-

zu je nutno uvést v život. Protože nelze předpokládat, že současná společnost splňuje beze zbytku předpoklady pro demokratickou rozmluvu, patří k osobnostním vlastnostem a kompetencím např. civilní kuráž, důvěra ve své schopnosti a v úspěch, vůle něco prosadit, schopnost snášet frustrace, nejednotnost hodnot, diferencí mezi ideálem a skutečností, rozpory, související s různými povinnostmi a rolemi, ohleduplnost, opatrnost, předvídavost, flexibilita, apod.

Důležité jsou v tomto směru (v souladu s charakteristikou, uvedenou ve vládním dokumentu Víze 2015):

- Důraz na výkonnou vzdělávací soustavu zaměřenou na celkovou vzdělanost a funkční gramotnost populace, přizpůsobenou a otevřenou vůči potřebám společnosti v oblasti ekonomické, technologické i sociální.
- Silná všeobecná podpora a orientace zaměstnanců i zaměstnavatelů na další vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů.
- Vytváření pozitivních a kooperativních vztahů mezi sociálními partnery na celostátní i podnikové úrovni, postavené na schopném a výkonném managementu; společná snaha předcházet problémům a případným sociálním napětím a v případě jejich vzniku je konstruktivně řešit.

PhDr. Zdeněk Palán, Ph.D.
Národní vzdělávací fond

V následujících číslech Zemědělské školy budeme pokračovat v osvětlování této problematiky v dalších kapitolách, které řeší:

Nový pohled na celoživotní učení

- Rozvoj osobnosti
- Posílení soudržnosti společnosti
- Podpora demokracie a občanské společnosti
- Zvyšování zaměstnatelnosti

Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a prosperity společnosti

Trendy v dalším vzdělávání

Vzdělání jako základ společenské stratifikace

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Sano garantem odborné konference

Na úvod tohoto elaborátu je dlužno akceptovat premisu, že středoškolská vědecká a odborná činnost je integrální a organickou součástí zájmové aktivity našich studentů (zpravidla z vyšších ročníků), a to především těch ambiciózních a prospěchově nadprůměrných.

Je téměř standardní konvencí, že v druhé polovině dubna (už uplynulého školního roku) se realizovala tato odborná a vědecká konference na veterinárním pavilonu naší školy. Záštitu nad konferencí převzali ředitel školy Ing. Kábele, zástupkyně pro veterinární obor MVDr. Škořepová, zástupce zahradnického oboru Ing. Trubač a hostující manažér sponzorské zahraniční firmy Sano z Bavorska, zastoupený Ing. Kociánem. Do hodnotící komise byl nominován MVDr. Uhliar, ředitel inspektorátu Státní veterinární správy ČR pro Jihočeský kraj (s ní má naše škola dlouholeté pozitivní profesionální kontakty).

Taktika a strategie SOČ vychází z dobrovolné činnosti a angažovanosti studentů, při které se snažíme podporovat jejich odbornou aktivitu a rozšiřovat jejich vědomosti uplatnitelné v samotném koncipování vlastní odborné práce. Tato vědecká činnost má exaktně stanovený algoritmus.

V úvodu je přesně vymezen problém, kterým se práce zabývá, vysvětleno k čemu má práce sloužit a jaké má praktické aspekty. Kapitola literární rešerše včetně přehledu literárních pramenů se týká daného tématu a problematiky a je nosnou kapitolou studie. Další částí je kapitola metodika a materiál, kde se stručně a přehledně prezentuje metodický postup při zpracování odborné práce. V této kapitole je nutno také charakterizovat a odůvodnit výběr materiálu. Důležitou sekvencí jsou pak dosažené výsledky, obsahující, co bylo zjištěno, vypočítáno a prověřeno – zatím bez hodnotícího kritéria. Ve výsledcích se prezentují faktické skutečnosti prostřednictvím tabulkové, grafické či diagramové ilustrace. Výsledky mají být stručné, jasné srozumitelné bez úvah a komentářů. Signifikantně důležitá je diskuze, kde autor srovnává své výsledky s dosud známými fakty, týkajícími se dané oblasti, a současně interpretuje shodu či odlišnosti s výsledky vědeckých kapacit. Tato partie by měla logicky korespondovat s rešeršní částí odborné práce. Je nesporné, že právě tato kapitola dělá mladým řešitelům značné problémy. Závěr pak deklaruje ve stručnosti význam a cíle práce a realizační možnosti výsledků. Abstrakt je též neoddelitelnou součástí práce a obsahuje souhrn logicky uspořádaných myšlenek, které stručně charakterizují práci

tak, aby si o ní mohl kdokoliv udělat rámcový přehled. Nesmí chybět přehled literárních referencí včetně dokumentační přílohy.

Pro úplnost bych si dovolil na tomto místě akcentovat myšlenku, že při analytickém zpracovávání faktografických dat a informací a poté při vlastním komponování docílených relevantních výsledků získává autor odborné studie řadu cenných zkušeností, které racionálně zužitkuje export na akademické půdě při koncipování diplomových respektive bakalářských prací. Při vlastní obhajobě v auditoriu před hodnotící komisí se současně studenti naučí analyticko-synteticky přemýšlet, srozumitelně a logicky interpretovat dosažené výsledky a vhodnou formou je prostřednictvím projekční počítačové techniky prezentovat. V závěru se učí o dané problematice adekvátně i racionálně diskutovat, promptně reagovat na vznesené dotazy a úspěšně tak obhájit svoji odbornou práci. Některé syntetické práce, integrované svým obsahem a rozsahem, řeší více autorů, a zde se může zákonitě promítat koordinovaná týmová práce. Celkem bylo zpracováno, předneseno a obhájeno 9 prací ze 3 sekcí.

Studentská práce se zdravotnickým zaměřením se orientovala na epidemiologickou problematiku výskytu listerióvé infekce, postihující především seniory, imunosupresivní pacienty, jakož i gravidní matky a novorozence. Manifestní incidence a dynamika prevalence této infekce má prognosticky vzrůstající tendenci.

V oblasti zemědělství a veterinární medicíny byly prezentovány tři práce zahrnující širokou problematiku aktuálních nozologických jednotek, jako je šíření katarální horečky přežvýkavců či chronická proliferativní intestinální choroba skotu z oblasti veterinární medicíny. Doplnkem byla práce o chovu poštovních holubů, jejich problematika, chov a příprava na závody.

Třetí sekcí byly práce žákyň zahradnického oboru, kde navrhly projekt sadovnické úpravy areálu domova důchodců v Prachaticích. Zajímavá byla také práce o výběru, pěstová-

ní, odolnosti, trvanlivosti a zhotovení floristických dekorací čínské astry. Nesporným přínosem byla práce dvou studentek, jejímž účelem bylo získat informace o dendrologii pro vytvoření internetového portálu, který by sloužil jako učební didaktická pomůcka pro studium žáků. Poslední práce se pak zabývala studiem biodiverzity, flory a fauny určené biocenózy, významné přírodní lokality jižních Čech. Environmentální problematiku doplnila studie o Národním parku Šumava a CHKO. Našemu nestaršímu a nejrozsáhlejšímu pohoří věnovaly pozornost dvě studentky 4. ročníku veterinárního oboru. Konstatovaly, že Šumava je více než pouhým pohořím na hranicích naší země. Je pojmem, který se intimně dotýká srdce a citění nás všech milovníků přírody. Úvod patřil logicky historii, vzniku a základní charakteristice Národního parku Šumava. Nesporně zajímavý byl i geologický vývoj, struktura a hydrologický profil šumavského areálu včetně rašeliniště. Autorky se současně zabývaly existující i zaniklou florou a faunou.

Pozitivním výsledkem snažení studentů je skutečnost, že tři nejlepší práce z jednotlivých sekcí postoupily do

oblastního kola, kde se umístily v silné celokrajské konkurenci na druhém, třetím a čtvrtém místě. Tentokrát jsme nepostoupili do celostátní studentské konference, ale v loňském roce se naše dnes už absolventka umístila na třináctém místě.

Na závěr je dlužno podotknout, že adekvátní satisfakci za odbornou angažovanost a vědeckou aktivitu studentů je skutečnost, že vítězové i další dva z jednotlivých sekcí byli velmi dobře oceněni finančně i věcně na půdě oblastní konference. Naopak recipročním pozitivním atributem školní konference byla skutečnost, že všichni aktivní účastníci prezentovaných prací byli oceněni hodnotnými dary od bavorské firmy Sano.

Všem aktivním účastníkům patří náš dík a zároveň jim přejeme další tvůrčí úspěchy.

MVDr. Josef Haták
SOŠ České Budějovice

PROJEKT AGRIMARKETING

Dne 7. července 2008 se v Budapešti konala závěrečná konference k mezinárodnímu projektu financovanému z programu Leonardo da Vinci, na kterém se podíleli i zástupci Ústavu zemědělské ekonomiky a informací.

Cílem konference bylo představení současných tržních příležitostí pro evropské farmáře, hledání různorodých tržních možností v dané zemi, orientace na kvalitní produkty, zohlednění péče o životní prostředí. Konference, na které partneři projektu (Velká Británie, Řecko, Itálie, Turecko, Maďarsko, Česká republika) za spoluúčasti přizvaných účastníků z dalších zemí představili část svých projektů – v diskuzích si upřesnili své názory a postřehy, v pracovních skupinách předložili řešení ke stěžejním úkolům projektu – byla vyvrcholením dvouletých aktivit.

Konference se uskutečnila pod záštitou FAO, které zajistilo účast zástupců třetích zemí. Výstupy projektu Agrimarketing tak byly představeny zástupcům z Albánie, Bulharska, Chorvatska, Makedonie, Malty, Moldávie, Rumunska a Srbska. Navázané vztahy budou moci být využity pro další spolupráci v oblasti vzdělávání, poradenství a výměnu zkušeností.

V předvečer konference proběhla závěrečná schůzka partnerů projektu, na které bylo konstatováno, že vznikl unikátní učební materiál, který je velice kladně hodnocen jak lektory tak samotnými farmáři. Velký úspěch měly čes-

ké případové studie: domácí zabíjačka, středověká krčma Dětenice i energeticky soběstačná obec Kněžice.

A jaké další aktivity vyplynuly z budapešťského jednání? Bylo navrženo prostřednictvím případových studií šířit získané znalosti – vzdělávání současných a budoucích farmářů i jejich školitelů – a rozvíjet tak pestrou činnost, soběstačnost a zdravý životní styl v oblastech venkovského prostoru; konkrétně pro českou stranu:

1. Připravit CD s učebním textem a případovými studiemi pro trvalou vzdělávací základnu
2. Ve spolupráci s komerčním partnerem projektu (AK) připravit vzdělávací projekt do opatření 1.3.1 PRV
3. Iniciovat podání dalšího navazujícího projektu, který by umožnil výměnu zkušeností přímo farmářům

Příjemnou chvílí pro českou skupinu bylo milé setkání s doc. Ing. Máriou Kadlečíkovou, představitelkou Regionálního úřadu OSN pro výživu a zemědělství (FAO) pro Evropu a Střední Asii, která budapešťskou konferenci zahajovala. Z pozice ředitelky Agroinstitutu Nitra v l. 1997–2001 zavzpomínala i na časopis Zemědělská škola – Pôdohospodárska škola, na společná přátelská zasedání redakční rady.

POSOUZENÍ HOSPODAŘENÍ ZEMĚDĚLSKÉHO PODNIKU

z hlediska „Cross compliance“

*V současné době jsou dotace v zemědělství poskytovány (kromě národních dotací) ve dvou částech, a to 1. **přímé platby (SAPS)** na hektar zemědělské půdy zapsané v LPIS a 2. **dotace vyplývající z opatření II. osy Programu rozvoje venkova.***

V každé dohodě o podpoře se zemědělec zavazuje dodržovat podmínky dobrého zemědělského a environmentálního stavu GAEC (Good Agricultural and Environmental Conditions).

Je to 5 základních podmínek:

- nedochází k rušení krajinných prvků
- širokořádkové plodiny nejsou pěstovány na PB nad 12°
- zapravení kejdy a močůvky do 24 hod.
- nedojde ke změně TTP na ornou půdu
- nedojde k pálení bylinných zbytků

Kromě dodržení těchto základních podmínek se zemědělec zavazuje dodržet další opatření vyplývající z Programu rozvoje venkova. Na kontrolu dodržování těchto požadavků má stát několik kontrolních organizací (ÚKZÚZ, SRS, SVS, ČPI, ČIŽP, ČZPI). Tyto kontrolní orgány dbají na ochranu životního prostředí, ochranu spodních a povrchových vod, ovzduší, na bezpečnost potravin a krmiv, dohledatelnost původu potravin a v neposlední řadě také na pohodu zvířat – welfare.

Pravděpodobně od r. 2013 dojde ke sjednocení dotací do jedné částky a bude se vyplácet **tzv. platba na farmu**. Tato platba bude vázána na dodržování 18 resp. 19 směrnic Evropské unie, které jsou implementovány našimi zákony, vyhláškami a směrnicemi.

V Evropské unii se tyto pravidla již kontrolují a souhrnně se nazývají „**cross compliance**“ – **křížová shoda, křížový soulad nebo průřezový soulad**. Tímto pojmem se podle Evropské agentury pro životní prostředí rozumí spojení problematiky ochrany životního prostředí a zdraví s problematikou dotační politiky v zemědělství. Pojem cross compliance lze definovat jako podmíněnost poskytnutí finančních podpor ze strany státu dodržováním vybraných právních předpisů a definovaných standardů ze strany žadatelů o podpory. Tato definice vyjadřuje hlavní význam cross compliance, kterým je skutečnost, že finanční podpory jsou poskytovány pouze žadatelům, kteří dodrží nejen podmínky pro poskytování finančních podpor, ale definované standardy a zákonné požadavky na hospodaření. Dodržování cross compliance bude od r. 2009 závazné pro všechny podnikatele v zemědělství. Jednotlivá opatření budou nabývat platnost postupně až do roku 2011–2013, ale to už

bude také jejich porušování spojené s kontrolou a s krácením všech dotací, které zemědělci pobírají. Podle závažnosti porušení bude snížena podpora – i přímé platby.

Je zřejmé, že celá problematika je velice složitá s velkým rozsahem cross compliance. Proto je pro zemědělce připravena pomůcka „**Hodnocení jakosti hospodaření zemědělského podniku se zaměřením na dodržování cross compliance**“, podle které si může zemědělec ověřit, jak na tom je s dodržováním těchto pravidel. Tato pomůcka je k dispozici na www.agroporadenstvi.cz.

Zemědělec též může využít opatření programu rozvoje venkova 1.3.4. – **Využívání poradenských služeb**. Toto opatření je právě zaměřeno na pomoc – analýzu problematiky zákonných požadavků na hospodaření a návrhu na odstranění závad až do ekonomických dopadů zavedených změn.

Zemědělské podniky již mají pouze jeden rok na odstranění nedostatků v hospodaření bez krácení dotací. Kontrolní orgány všechny zjištěné závady předávají platební agentuře (SZIF) k posouzení závažnosti přestupku a ta podle stupně porušení pravidel bude postihovat snížením dotací. Některá zjištěná porušení se dají velmi rychle odstranit (např. nedostatky v evidenci), ale odstranění závad při chovu hospodářských zvířat (welfare) trvá delší dobu a především vyžaduje realizaci investic. Na to je potřeba myslet včas, případně lze využít dotace PRV – opatření osy I.

Od r. 2009 budou inspektoři kontrolovat pravidla pro ochranu přírody, registraci skotu či zpětnou dohledatelnost masa. V r. 2011 přijdou na řadu veterinární pravidla EU či rostlinolékařství. Kontroly zacházení s hospodářskými zvířaty by měly rovněž začít platit v r. 2011, ale ještě existuje určitá možnost, že to bude o něco později. Státy EU se totiž k této otázce ještě vrátí v rámci debaty o revizi (health check) společné zemědělské unijní politiky.

Jak se s pomůckou „Hodnocení jakosti hospodaření zemědělského podniku se zaměřením na dodržování cross compliance“ pracuje?

V listech příručky naleznete čísla legislativních norem a základní legislativní zásady, které tyto normy upravují.

K detailnímu popisu legislativního problému vás zavede kliknutí na modré číslo paragrafu nebo přílohy vedle čísla legislativní normy. Zpět vás vrátí kliknutí na rovnou modrou šipku na liště WEB. K posouzení shody zemědělského podniku s legislativou slouží pravá část tabulky jednotlivých pracovních listů. Na otázky se odpovídá **ano**, **ne**, **netýká se**.

POZOR!!! – otázky, u kterých je uvedeno C-C se týkají přímo oblasti Cross compliance, tzn. při nesplnění těchto podmínek, může zemědělský podnik přijít od r. 2011 resp. 2013 i o přímé platby.

V listu hospodářských zvířat: tuři, prasata a drůbež se označují nejdříve odpovědi na otázky, které se týkají celého druhu, po vyplnění obecné části se vybere list s kategorií zvířat, která je v zemědělském podniku chována.

Pokud bylo na všechny otázky odpovězeno ANO, zemědělský podnik hospodaří v souladu s platnou legislativou, pokud na některé otázky bylo odpovězeno NE, musí se provést opatření vedoucí k nápravě v označených oblastech.

Příklad kontroly jakosti podniku

Některé podmínky týkající se ochrany vod a ochrany rostlin

Pořad. číslo	LEGISLATIVA			CHARAKTERISTIKA	SPLŇUJE		netýká se	POZN.
	Zákon č.	§	Tab.;příl.		ano	ne		
	OCHRANA VOD			Obecně				
	156/1998	9		– je dodržován zákaz nehnojit na půdě přesycené vodou, pokryté vrstvou sněhu vyšší než 5 cm nebo promrzlé do hloubky větší než 8 cm				CC
	254/2001	39		– ze stájí, skladišť hnojiv a statkových hnojiv, uskladněných objemných krmiv nebo z ostatních prostor neunikají závadné látky				CC
	156/1998	8		– jsou statková hnojiva skladována tak, aby nemohlo dojít ke znečištění vod				
	274/1998	4		– odpovídá kapacita skladovacích prostor skutečné produkci hnoje, popř. jiných tuhých statkových hnojiv za 6 měsíců (nevztahuje se na statková hnojiva uložená na zemědělské půdě před jejich použitím)				CC
	274/1998	4		– odpovídají jímky kapacitně minimálně čtyřměsíční skutečné produkci kejdy a tříměsíční produkci močůvky a hnojůvky				CC
	156/1998	9		– je řádně vedena evidence hnojení				CC
	274/1998	4		– jsou používána hnojiva, statková hnojiva a pomocné látky tak, aby nedošlo k jejich přímému vniknutí do povrchových vod				
	274/1998	4		– při aplikaci kejdy a močůvky na povrch orné půdy je prováděno zapracování do půdy nejpozději do 24 hod.				
	274/1998	4		– při aplikaci hnoje a průmyslových kompostů je prováděno zapracování do půdy do 48 hod.				
	274/1998	4		– je při provozu jímek vyloučen přítok povrchových vod do jímky				
	191/2002	4	pozn.	– je kontrolována těsnost jímek, podzemní 1x za 5 let, nadzemní 1x za 10 let				

pokračování na str. 10

	OCHRANA ROSTLIN	Evidence použití přípravků ochrany rostlin				
	326/2004 49	– je evidováno použití přípravků a evidence je uchovávána po dobu 5 let				CC
	329/2004 19					

Tato příručka je pravidelně aktualizována. Poslední aktualizace (vzhledem k odevzdání článku k publikování) je k 15. 7. 2008. Je volně přístupná ke stažení z internetu na adrese www.agroporadenstvi.cz – složka Expertní systémy a metodiky – Příručka CCC – Hodnocení jakosti hospo-

daření zemědělského podniku se zaměřením na dodržování cross compliance (texty příručky platné ke dni 15. 7. 2008).

Ing. Jiří Střelka, CSc.
Regionální pracoviště ÚZEI Písek

130LETÁ „ZEMĚDĚLKA“ V OLOMOUCI NESPÍ NA VAVŘÍNECH...

Dne 13. 6. se na Střední škole zemědělské v Olomouci konala již druhá konference s názvem „Vzdělávání pro nový venkov EU“. Ta první proběhla v říjnu 2006 a odstartovala projekt školy „Střední školství v přechodu ČR na novou politiku EU pro zemědělství a venkov“. Ta poslední projekt ukončila a představila jeho výsledky.

V projektu se učitelé školy seznámili se změnami politiky EU pro venkov. Ty platí i u nás od r. 2007 a co je hlavní, přináší historickou změnu v pojetí zemědělské politiky EU. Jak jinak nazvat ukončení dotací na klasickou výrobu potravin a naopak třeba zahájení podpory nezemědělských podnikatelských aktivit na venkově, jsou-li opřené o místní přírodní a historický potenciál, či podpory vzniku a činnosti místních venkovských společenství pro rozvoj, tzv. místních akčních skupin.

Jedná se o tak zásadní změny, že bychom o jejich důvodech, jakož i o tom, na co teď vlastně ze svých daní venkovu a zemědělcům přispíváme, měli vědět všichni. Určitě však učitelé. Pro ty středoškolské přinesl projekt pět vzdělávacích modulů a ty jim byly na závěrečné konferenci představeny a předány na CD. (Kromě modulů jsou na CD i zajímavé prezentace získané na stáži ve Francii či od rakouských expertů a jiné užitečné přílohy.) Uvedené moduly připravili v pěti pracovních skupinách učitelé olomoucké zemědělské školy na podkladě svých poznatků ze vzdělávací fáze projektu. Témata čtyř modulů jsou: **Udržitelný rozvoj, Hospodaření na půdě a péče o krajinu, Ostatní aktivity venkova a Možnosti financování rozvoje venkova**. Pátý modul je pojat jako **Doplněk k EVVO** – republikovému systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty.

Konference se konala pod záštitou náměstka hejtmana Olomouckého kraje Pavla Sekaniny. Jejimi spoluorganizá-

tory a partnery projektu byla olomoucká pracoviště ministerstva zemědělství, Agentury ochrany přírody a krajiny a Státního zemědělského intervenčního fondu, a také Okresní agrární komora a krajský Spolek pro obnovu venkova.

V úvodu konference uvítal přítomné ředitel školy Jaroslav Sauer, průběh projektu poutavě zrekapituloval zástupce ředitele Tomáš Metz. Velmi kladně jej zhodnotili nejen zástupci partnerských organizací Jiří Šafář, Karel Stojan, Eva Tušková a Miloš Porč, ale i Petra Hájková z KÚ OK, zastupující náměstka Sekaninu, či Tomáš Gremlica z pražského Ústavu pro ekopolitiku. Každý modul byl představen zástupcem příslušné pracovní skupiny. Konferenci moderoval duchovní otec projektu a mnoha dalších aktivit pro venkov zejména našeho kraje Jaroslav Kabilka.

Účastníků konference bylo přes padesát a mezi nimi zástupci středních škol nejen z olomouckého, ale i z moravskoslezského kraje. Ti, kteří nemohli přijít, mohou CD s moduly a přílohami obdržet poštou. A jestli se poznatky z projektu přenesou i do výuky na olomoucké „zemědělce“ a ta se svými studijními obory začne podobat třeba zemědělskému lyceu ve francouzském Pézenas? To nám ukáže budoucnost.

Další informace: <http://www.szes-olomouc.cz/frames/Projekty.htm>

-kb-

INFORMAČNÍ SERVIS

Zastoupení Evropské komise

Projekt SYTYKIA pro střední školy na Pardubicku pokračuje od září 2008

Evropská informační síť EURODESK přichází s projektem, který představuje mladým lidem jejich možnosti a příležitosti v Evropě, zvyšuje jejich povědomí o Evropské unii a povzbuzuje je, aby se zapojili do evropských projektů.

Studenti mají možnost v rámci "SYTYKIA" možnost prezentovat své názory a zapojit se do celoevropského projektu s dalšími mladými lidmi z ostatních zemí EU. Projekt je realizován regionálním partnerem EURODESK EUROPE DIRECT Pardubice. V současné době je akce určena pro studenty 3. ročníků středních škol.

Komise přichází s programem „Ovoce do škol“

Evropská komise navrhla (8. 7. 2008) zavést v celé Evropské unii program bezplatné distribuce ovoce a zeleniny dětem ve školách. Na nákup a distribuci čerstvého ovoce a zeleniny do škol by bylo z evropských fondů každoročně vypláceno 90 milionů eur a tyto finanční prostředky by dorovnávaly vnitrostátní fondy těch členských států, které se rozhodnou program využívat. Jde o nejnovější krok v úsilí Komise o zlepšování zdraví a výživy, tak jak to stanoví „Strategie pro Evropu týkající se zdravotních problémů souvisejících s výživou, nadváhou a obezitou“.

Cílem programu „Ovoce do škol“ je podpořit správné stravovací návyky u mladých lidí, neboť studie ukazují, že si tyto návyky udržují i později v životě. Kromě bezplatné distribuce ovoce a zeleniny bude program rovněž vyžadovat účast členských států, které by měly vypracovat vnitrostátní strategie včetně výchovných a informačních iniciativ a sdílení nejlepších postupů.

Návrh programu „Ovoce do škol“ navazuje na závazek přijatý během jednání o reformě společné organizace trhu s ovocem a zeleninou v červnu 2007. Od té doby uskutečnila Komise rozsáhlou veřejnou konzultaci a provedla důkladné posouzení dopadu různých řešení.

Světová zdravotní organizace doporučuje denní čistý příjem 400 gramů ovoce a zeleniny na osobu. Většina Evropanů tohoto cíle nedosahuje a trend klesající spotřeby je zřetelný zejména mezi mládeží. Studie ukazují, že zdravé jídelní návyky se vytvářejí v dětství. Lidé, kteří jedí hodně

ovoce a zeleniny v dětství, v tom pokračují i v dospělosti. Ti, kdo jedí ovoce a zeleniny málo, své způsoby obvykle nemění a předávají své zvyky také vlastním dětem. Výhody tohoto školního programu mohou být ještě výraznější, pokud bude distribuce ovoce doprovázena informačními a výchovnými opatřeními.

V některých zemích EU již tyto programy v nejrůznějších formách existují, vlády se mohou rozhodnout, zda se zúčastní. Komise nabízí ročně na distribuci ovoce a zeleniny do škol 90 milionů eur. Programy jsou spolufinancovány, a to buď v poměru 50:50, nebo v poměru 75:25 v tzv. konvergenčních regionech, kde je HDP na obyvatele nižší. Tyto finanční prostředky nelze využít na vnitrostátní financování stávajících programů, ale jsou určeny na další aktivity, ať už v souvislosti se stávajícími programy, nebo při vytváření úplně nových iniciativ. Pokud členské státy chtějí, mohou samozřejmě dodat další finanční prostředky. Vnitrostátní orgány by měly vypracovat vnitrostátní strategii ve spolupráci se zdravotnickými a vzdělávacími institucemi, včetně zástupců průmyslu a zájmových skupin, samozřejmě v souladu s vnitrostátními preferencemi. Programy by byly zahájeny na začátku školního roku 2009/2010.

Mléko do škol

V reakci na požadavky a doporučení členských států a Evropského parlamentu Evropská komise přijala novou úpravu režimu dodávek mléka do škol s jednoduchými a jasnými prováděcími pravidly. Díky tomu bude mít více dětí možnost širšího výběru zdravých mléčných výrobků (program bude pro střední školy přístupný za stejných podmínek jako pro školy mateřské a základní).

Dotace EU se bude nově vztahovat na větší počet mléčných výrobků – od tradičního konzumního mléka po sýry, včetně bílých nebo ovocných kysaných mléčných výrobků, jako jogurt, podmáslí, kefir atd. Členské státy mají možnost zvolit výrobky, které chtějí distribuovat, a mohou se např. zaměřit na nízkotučné.

Podpora distribuce mléka ze strany EU existuje v různých obměnách již více než 30 let. Ve školním roce 2006/2007 byl ve školách ve 22 členských státech distribuován ekvivalent 305 000 tun mléka, přičemž Společenství přispělo více než 50 milionů eur. Nová úprava dodávek mléka do škol má být použita již od srpna 2008.

NEZÁJEM O ŠKOLNÍ MLÉKO A OVOCE DO ŠKOL JE ZDRCUJÍCÍ

Česká agrární politika je trvale defenzivní a vůbec se nedá srovnat zejména se západními státy EU, ale bohužel ani s Polskem a dnes už i Slovenskem. Nemluvíme ale jenom o současné vládě, ale platí to i o předchozím období.

Jako příklad z poslední doby uvedu ministrem Gandalovičem avizované zrušení podpory školního mléka. Nebo negativní postoj k uvažované podpoře Evropské komise „ovoce do škol“. To všechno napovídá o nezájmu alespoň trochu se o zemědělství starat a pomáhat řešit jeho skutečné problémy. K tomu je nutno přičíst další a další tlaky na zemědělské firmy, jako třeba nedávno vládou schválená novela transformačního zákona. Bude už 19 let po revoluci a my prosazujeme nový zákon k vyrovnání zbylých restitucí namísto toho, abychom rozpohybovali nečinné soudy, aby

tyto případy konečně dosoudily. Přitom jde o populistické gesto, které by nic nevyřešilo a přineslo by oprávněným osobám jenom další zklamání. To děláme v situaci, kdy ostatní státy zbrojí a připravují se na zabezpečení potravinového boomu. A tak bych mohl ještě psát dlouho. Snad jenom pro ilustraci – doporučuji každému, kdo se o tyto problémy zajímá, podívat se na druhou stranu hranice do Polska a může srovnávat srovnatelné. Tam totiž byly za minulého režimu stejné zemědělské podniky jako u nás. Uvidí tam ohromné množství dobytka, nesrovnatelně větší produkci a velkou podporu společnosti, politiků i médií. To je to, co u nás stále chybí, a bez čeho se české zemědělství nemůže výrazně pohnout dopředu.

Ing. Jan Veleba, prezident AK ČR

Evropská komise zasáhla do budoucnosti programu školního mléka

Evropská komise změnila pravidla podpory programu tzv. „školního mléka“. Program proto bude pokračovat i v následujících letech. Podle předpokladů podpora potrvá nejméně do roku 2013.

Z nařízení Komise vyplývá, že podpora programu „školního mléka“ bude od srpna letošního roku nároková. Ministerstvo zemědělství ČR proto program v České republice neukončí. Zastavena ale bude národní podpora projektu.

Dotace „školního mléka“ byla až dosud dvousložková. Část nákladů projektu hradila Evropská unie, další část tvořila národní podpora. Podle nového nařízení bude Evropská unie i nadále dotovat program prostřednictvím svých podpor ve výši 15, resp. 8 procent ceny v návaznosti na druh výrobku. Ty bude i v následujících letech ministerstvo zemědělství administrovat prostřednictvím Státního zemědělského a intervenčního fondu (SZIF).

Podnětem k ukončení národní podpory školního mléka je především hledání úspor v rozpočtu MZe ČR. Důvodem jsou škrty ve státním rozpočtu pro rezort zemědělství, ministerstvo musí ušetřit takřka 5 miliard korun. Zrušení národní podpory předpokládá roční finanční úsporu ve výši zhruba 60 milionů korun.

Zdroj: Ministerstvo zemědělství ČR

DEN ZEMĚDĚLSTVÍ V KLETNÉ

Sdružení mladých manažerů Zemědělského svazu z Moravskoslezského kraje ve spolupráci se společností AGROSUMAK a.s., Suchdol nad Odrou, územní organizací Zemědělského svazu ČR v Novém Jičíně a společností PRO-BIO regionální centrum Moravská brána a Mitrenga a.s. uspořádali 12. a 13. června v Suchdole nad Odrou Den zemědělství.

Organizátoři ve spolupráci s zemědělskými a zpracovatelskými podniky z okolí připravili pro děti ze základních škol z oblasti Poodří ukázky zemědělských strojů, ukázky a ochutnávky svých produktů (zvláště z oblasti mlékáren-

ské výroby), ale i další zajímavé věci. Cílem celé akce bylo seznámit děti se zemědělskou výrobou a zemědělskou činností s tím, že výrobky jsou zpracovány v naší oblasti z produktů od místních zemědělských podniků.

Součástí akce byla i „malá farma“ – dětmi obdivovaná výstavka modelů zemědělské techniky zasazené do zmenšenin budov hlavního pořadatele – Agrosumaku. Farma znázorňovala téměř všechny činnosti, které probíhají v zemědělském podniku v průběhu celého roku. Zmíněný podnik připravil také v pěkně upravených kotcích domácí a faremní zvířata, která přilákala k pohlázení mnoho dětí. Kluky nejvíce zajímala vystavená zemědělská technika, od nejstarších strojů až po ty nejmodernější pomocníky v zemědělství. V průběhu obou dnů se Dne zemědělství zúčastnilo se svými učiteli přes 400 dětí, které si vyslechly přednášky – o zemědělství v kraji, ekologickém zemědělství a výrobě biopotravin, historii zemědělské činnosti a také se sami aktivně zapojily do soutěže o historii i sou-

časnosti zemědělství, za které si odnesly pěkné ceny. Děti za pozvání poděkovaly výkresy se zemědělskou tematikou, které budou použity pro výstavku na Zemědělské agentuře v Novém Jičíně, v jejíž budově sídlí i Zemědělský svaz a PRO-BIO RC Moravská brána..

Pracovníci společnosti Agrosumak, členové sdružení mladých manažerů ZS ČR i další organizátoři připravili pro děti z okolí zajímavou a pro ně jistě přínosnou akci.

Alena Hubová
Zemědělský svaz ČR, územní organizaci Nový Jičín

Ing. Zdeněk Celta
Regionální pracoviště UZEI Opava

Reakce dětí a učitelů na Den zemědělství

Dne 13. 6. jsme byli pozváni na Den zemědělství. Touto cestou nadšení zemědělci a zpracovatelé velice zdařile představovali dětem dnešní české zemědělství, produkci českých zpracovatelů potravin s upozorněním na správný výběr produktů při konzumaci. Působili na děti prostřednictvím besed, soutěží, ukázek a ochutnávek běžných potravin i bioproduktů. I když jsme z vesnice, děti byly nadšeny ukázkami hospodářských zvířat, jízdou na koních, chlapci obdivovali obrovské traktory.

Několik ohlasů našich žáků

Daniel Divin: Líbila se mi výstava zemědělství pomocí hraček, traktor a vitaminátor. Bylo to pěkné.

Dominik Pcedič: Líbila se mi výstava hraček. Dobrá byla ochutnávka. Nejvíce se mi líbil vitaminátor.

David Matějček: Mně se líbily houpačky, traktory, stroje koně a zvířata. Chutnaly mi ochutnávky. Líbila se mi výstava hraček.

Dominika Skýpalová: Hodně mi chutnaly ochutnávky, ale nejvíce se mi líbila zvířata a traktory.

Aleš Vybíral: Nejvíce se mi líbila výstava hraček. Hodně se mi líbili koně. Hodně mi chutnaly biopotraviny.

Alex Sikora: Líbila se mi výstava zemědělských strojů, chutnaly mi výrobky a šťávy z plodů. Moc se mi líbila zvířata.

Přemek Gregor: Mně se líbila výstava hraček a ještě se mi líbil vitaminátor, nejvíc mi chutnalo jablko.

Venda Mikundová: Nejvíce se mi líbil vitaminátor. Nejradši jsem pila jablko a červenou řepu. Dozvěděla jsem se hodně nových věcí. Chutnala mi ochutnávka.

Klárka Lidáková: Mně se líbila prasátka, jak tam ležela. Líbí se mi, když sedím na koni, drncá to a musím se pevně držet.

Eliška Horáková: Moc se mi líbila jízda na koni. Taký otázky, které nám dával jeden pán.

Petr Ficbauer: Moc se mi líbilo, jak jeden pán nám dával otázky a taky jsem byl šťastný, že přijel taťka.

Bolek Krkoška: Bylo to super. Ukazovali tam různé výrobky, které jsme mohli ochutnat.

Ondřej Orálek: Moc se mi to líbilo. Vykládali tam o biopotravinách, byly tam 3 traktory a 1 kombajn, dohromady 4 stroje. Byla tam 1 koza, 2 ovce, 2 prasata, bylo to moc zajímavé.

Pracovníci školy: Děkujeme za pozvání Ing. V. Majkovi a našemu rodiči P. Ficbauerovi. Líbilo se nám vše, hlavně však nadšení pro práci a chuť získávat veřejnost na svou stranu při těžkém boji o českou zemědělskou produkci. Děkujeme za přínosné přednášky p. A. Malíkové Ing. Petru Ševčíkovi ze Zemědělského podniku Otice, dále Sabině Jordánové, ředitelce REC s.r.o. Makovice, p. A. Hubové a všem ostatním lidičkám, kteří se postarali o toto příjemné setkání.

Milena Hoduláková, Jitka Polášková
ZŠ Hladké Životice

PROJEKT EUROPEA

Vzpomínky studenta na výchovně vzdělávací pobyt v Norsku

V úterý 20. května jsme přiletěli na mezinárodní letiště do hlavního města Norska Osla.

Přistáli jsme lehce před dvanáctou hodinou. Museli jsme však čekat na ostatní účastníky, kteří měli být v naší skupině. Byly z toho čtyři hodiny čekání na letišti. My jsme si to ale zpříjemnili procházením a svačinkou, kterou jsme dostali od vedoucího projektu Europea. Před osmou večerní jsme dorazili do Evenstadu. To byla malá vesnička, ve které jsme strávili tři noci. Tady nás uvítal správce Harry a po večeři jsme se odebrali do společenské místnosti, kde jsme hráli kulečník či šipky.

Ve středu jsme měli v osm hodin snídani a pak první dvě přednášky s anglicky mluvícím profesorem. Přednášel nám o Evenstadu, o lesním hospodářství nebo také o chovu divoké zvěře. Po přednáškách jsme vyrazili do terénu, kde nám ukazoval i vysvětloval hospodaření v praxi. Vysvětlil nám, jaké stromy pěstují, a na co je využívají. Nejčastějšími druhy stromů jsou smrky, břízy a borovice. Po procházce jsme se vrátili do svých pokojů a po krátkém odpočinku jsme povečeřeli – výborného lososa s bramborami.

Ve čtvrtek byla na řadě velmi dlouhá procházka. Hledali jsme totiž losy. Autobus nás vyvezl pod kopec, na který jsme měli jít. Pak už jen výšlap, během kterého nám náš instruktor vysvětloval chování losů v přírodě. Také nám říkal, jak losy v dlouhých zimách přikrmují. My jsme se mohli kochat krásnou krajinou a fotit si ji. Když jsme vyšli kopec, mohli jsme se podívat do malé chaloupky. Uvnitř byly jen dřevěné postele a uprostřed ohniště. Instruktor nám řekl, že tu přespávají lovci, kteří tu zůstávají celý týden. My jsme si u malého dřevěného srubu dali oběd a ti, co měli dalekohled, hledali losy. Bohužel bez úspěchu,

domů jsme se vrátili s nepořízenou. Já jsem chytil alespoň malou ještěrku.

Poslední den v Evenstadu, to byl pátek, jsme jeli navštívit kaňon. Byl velice hluboký, místy až 150 metrů. Na dně propasti byl ještě sníh a zamrzlé jezírko. Dolů jsme se dostali po strmém svahu, který byl pro velké množství ohromných i menších kamenů dost nebezpečný. Cestou dolů jsme museli udržovat rozestupy. Na zpáteční cestě jsme navštívili vodopád. Byl nádherný a skály okolo byly sytě zelené. Když jsme se k němu blížili, bylo už z dálky slyšet silné dunění. Pokud jsme se rozhlédli okolo, tak byly vidět zasněžené kopce. Rozhodně jsem ze sebe nesundával zimní bundu.

Po výletu jsme odjeli do druhé školy. Nacházela se ve městě jménem Joensberg. Tam jsme dostali matraci a ubytovali jsme se ve třídách. Kdo chtěl, tak mohl jet na večer do města Hammar.

Další den jsme měli sraz v norském muzeu. Tam byli lidé z dvaceti zemí. Tentokrát jsme měli výborného losa s bramborami. Pak následovala prohlídka muzea s průvodcem, který nám vyprávěl o norských rybách. Také jsme se procházeli po okolí, mohli jsme jít i na krásný ostrov.

V neděli jsme odlétali a vůbec jsme se nechtěli loučit s tak krásnou přírodou a s příjemnými lidmi Norska.

Lukáš Křivan
SOŠ Poděbrady

POĎAKOVANIE

Mesiac máj a jún sa na celom Slovensku niesol v znamení maturitných skúšok. V tomto duchu žili aj stredné školy mesta Šaľa – i Stredné odborné učilište poľnohospodárske.

„Skúškou dospelosti“ ukončili študenti študijného odboru agropodnikanie so zameraním na chov koní a jazdeckto svoju štvorročnú a študenti nadstavbového štúdia študijného odboru poľnohospodárstvo svoju päťročnú púť strednou školou. Školou, ktorá sa pre mnohých z nás stala akýmsi ďalším domovom, prístavom a odrazovým mostíkom pre

náš ďalší život. Počas týchto rokov sme sa mnohému naučili a mnohé vedomosti zveľadili. To, čo sme sa učili, nebolo vždy len v rámci učebných osnov, ale patrilo to do školy života – ako vychádzať s mladými ľuďmi a učiteľmi, ako vstať a bojovať ďalej, rozlíšiť dobré od zlého, ako sa pohybovať vo svete, do ktorého práve vstupujeme.

MUZEUM V KADLÍNĚ

Typ na podzimní odbornou exkurzi

Příjemné dny babího léta lákají k podzimním výletům za poznáním. A co takhle zavítat do kraje praotce Čecha a nahlédnout i trochu do dávného života na venkově? Navštivte obec Kadlín a při procházce do okolí se vám vše může splnit.

Kadlín (první písemná zpráva pochází z r. 1346) je typická malá středočeská zemědělská vesnice nacházející

se uprostřed mezi Mělníkem a Mladou Boleslaví. Z historie je zajímavou skutečností fakt, že obec byla čtyři století rozdělena mezi dvě vrchnosti a toto rozdělení bylo ukončeno až v r. 1849. Pilné ruce našich předků a úrodná půda byla v minulosti zdrojem bohatství obce. Dnes je obec postižena hlubokým ekonomickým útlumem zemědělské výroby.

Jak vypadala obec před sto a více lety, kdy byla plná lidí, práce a bohatého společenského života? To můžete poznat v rámci projektu zážitkové turistiky s názvem „7 kadrlnských zastavení“.

Muzeum Kadlín tvoří komplex čtyř expozic:

Expozice staré selské techniky

Žebříňáky, koňské potahy, stroje na obdělávání polí i jiné technické pomůcky své doby jsou umístěny na dvoře a svědčí o řemeslné zdatnosti venkovských lidí. Na jejich výrobě a údržbě se samozřejmě podílel kovář.

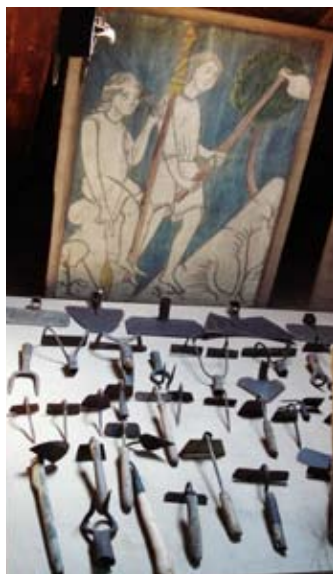

Expozice venkovského kováře

Připomene nám významné venkovské řemeslo váženého a důležitého obyvatele, jehož umění využívali prakticky všichni – od sedláků po hospodyňky.

Expozice motyček

Obsahuje přes 150 kusů motyček různého stáří a všemožných tvarů – tvar ovlivňoval především druh plodiny, která byla okopávána.

Expozice polních plodin

Motykou byla obhospodařována v dřívějších dobách většina polních plodin. Řadu z nich už dnes ani neznáme, přestože obiloviny a luštěniny tvořily základ jídelníčku na venkově. Součástí expozice je i nářadí, které se při pěstování a sklizni polních rostlin používalo.

Z vesnice vede cesta na kultovní místo obce – návrší Hradiště a je zpestřena naučnou stezkou. Z rozhledny na jejím konci si můžeme prohlédnout malebnou českou krajinu, vychutnat pohled na horu Říp, na Vráteckou horu či královský hrad Bezděz a při dobré viditelnosti i na Milešovku, typický tvar Ještědu a na pohoří Krkonoš.

Při zpáteční cestě se neopomineme zastavit v barokním kostele sv. Jakuba a posedět chvilku v 400 let starých lavicích.

Na jeden ze zářijových víkendů se připravují další pestré akce v rámci dnů Evropského kulturního dědictví. Přijďte!

Více informací www.kadlin.cz

EKOLOGICKÁ STOPA

Unese Země naše kroky?

O projektu

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s. v Praze realizoval od června 2007 projekt – „Uspořádání výstavy o konceptu ekologické stopy ve školách Ústeckého kraje“. Projekt byl podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

Cílem projektu bylo zvýšit povědomí odborné (poskytovatelé vzdělávání, zástupci veřejné správy, NNO) i laické veřejnosti ve vybraných městech Ústeckého kraje o problematice udržitelné spotřeby a základních principech udržitelného rozvoje, a to prostřednictvím konceptu ekologické stopy (ES). V rámci projektu vznikla putovní výstava, která od října 2007 do května 2008 vystřídala 7 škol Ústeckého kraje. Z našich škol tuto příležitost získala Střední škola zemědělská a ekologická v Žatci.

Výstava populární formou seznamovala zájemce s myšlenkou ekologické stopy a se základními principy udržitelného rozvoje. Dalším výstupem projektu je příručka, která doplňuje výstavu, je však využitelná i samostatně jako podklad pro ekologickou výchovu.

Podnětná příručka

Publikace srozumitelným způsobem představuje široké veřejnosti myšlenku ekologické stopy, je doprovodným textem ke stejnojmenné výstavě, je však koncipována tak, aby byla využitelná i samostatně.

Ekologická stopa vznikla původně jako vědecká metoda, ale setkala se s velkým zájmem nejen odborné, ale i laické veřejnosti. Koncept ekologické stopy nehlasá příchod žádné katastrofy nebo konce světa, ale jasně ukazuje, že jako lidstvo spotřebováváme přírodní zdroje rychleji, než se stačí obnovovat. Vyjádříme-li to v čase, pak každý rok přibližně v druhé polovině října „prošustrujeme“ přírodní zdroje, které nám měly vydržet až do konce roku – dál už žijeme na dluh příštích let a příštích generací. Metoda umožňuje také zhodnotit a porovnat různé způsoby řešení.

Brožuru ve formátu PDF si můžete stáhnout na stránce <http://ekopolitika.cz>

EKOLOGICKÁ STOPA V ŽATCI

Dne 11. března 2008 proběhla v prostorách Střední školy zemědělské a ekologické v Žatci vernisáž výstavy Ekologická stopa: Unese Země naše kroky?

Putovní výstavu realizoval pražský Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., vlatní výstavu zahájila autorka Eva Rázgová a odborný garant výstavy Viktor Třebický.

Ekologická stopa umožňuje srozumitelně vyjádřit něco, co jinak zní velmi složitě: trvale udržitelné – nebo naopak neudržitelné – fungování ekonomiky jedné země nebo i celé lidské civilizace. Výstava vede k zamyšlení nad otázkami, zda unese Země naši civilizaci a zda nám hrozí vyčerpání zdrojů. Ekologická stopa je metoda umožňující posoudit, co je z dlouhodobého hlediska pro život na zemi ušlechtlé a co ne. Představte si ekonomiku jako velké zvíře. Jak vel-

kou pastvinu potřebujeme, abychom toto zvíře uživil? Ekologická stopa je právě plocha této pastviny.

Výstava byla určena především středním školám a druhému stupni základních škol i širší veřejnosti.

Ing. Drahomíra Kolouchová, SŠZE Žatec

Týmto riadkami vyslovujem v mene všetkých maturantov SOUP v Šali poďakovanie riaditeľke školy Ing. Magdaléne Birnšteinovej, že sme mohli byť práve na tejto našej vysnívanej škole, pani zástupkyňi Ing. Lívii Szabóovej, ktorá nám bola pred nástupom do funkcie zástupkyne riaditeľky 2 roky triednou učiteľkou, ale ostala našim ochranným anjelom aj naďalej, pani učiteľke Mgr. Marte Ölveczkej, ktorá pre zdravotné problémy nemohla byť s nami do konca, Ing. Zdenovi Malíkovi, ktorý nás odvážne pripravil do života po odbornej stránke a všetkým učiteľom tejto malej, ale jedinečnej školy.

Ďakujem Vám za spoločne strávené roky, za vašu ochotu a plnenie neľahkej úlohy pedagóga – učiť nás. Viem, že aj keď sme mnohokrát nenaplnili ideál správneho študenta, mali ste nás radi takých, akí sme boli, tak, ako my vás, a možno i viac.

Verím, že vo Vašich srdciach a myšliach Vám na nás zostanú spomienky ako na mladých ľudí, ktorí sa pod vašimi krídlami rozvíjali, formovali a teraz po zvládnutí skúšky dospelosti s Vašou stopou v srdciach kráčajú do otvorenej náručie života.

V mene všetkých maturantov ďakujem!

Katarína Giertlová
absolventka SOUP Šaľa

Foto na 3. strane obálky:

Časť maturantov SOUP Šaľa študijného odboru agropodnikanie so zameraním na chov koní a jazdeckto po úspešnom absolvovaní praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky.

ZÁVEREČNÉ SKÚŠKY

v nových učebných odboroch v SOUP v Šali

Stredné odborné učilište poľnohospodárske v Šali patrí v chove koní k najstarším odborným školám regiónu s bohatou a dlhoročnou tradíciou. Od školského roka 2005/2006 škola začala písať svoju novú históriu. Prispôbila sa novým ekonomickým a spoločenským podmienkam i požiadavkám trhu a rozšírila svoju ponuku o nové učebné odbory kuchár a čašník-servírka.

Začiatky boli ťažké. Ubehli 3 roky, a za toto obdobie škola nadviazala úspešnú spoluprácu s viacerými reštauračnými zariadeniami v Šali i v blízkom okolí a zásluhou kvalitného a tvorivého pedagogického kolektívu pripravila pre budúcich zamestnávateľov svojich prvých absolventov.

Prvé záverečné skúšky sa konali v dňoch 16. – 20. júna 2008. Žiaci učebného odboru čašník-servírka popri písomnej a ústnej časti skúšok preukázali svoje praktické zručnosti v príprave slávnostného stolovania na rôzne témy (zlatá svadba, podmorský svet, Valentín, ples upírov, promócie, ...), v miešaní nápojov, v predvádzaní zručností

a v technike obsluhy. Žiaci učebného odboru kuchár si žrebovali prípravu zložitého obeda. Výsledkom boli jedlá, ktoré pošteklili chuťové poháriky každého člena skúšobnej komisie. Keďže tieto učebné odbory sú finančne veľmi náročné na kvalitné suroviny a inventár, touto cestou vyslovujeme poďakovanie majiteľom reštaurácií Domino, Lukas, Švéda a Hepaj, ktorí nám ich k záverečným skúškam ochotne poskytli. Okrem týchto nových učebných odborov sa konali záverečné skúšky aj v dvoch ďalších, ktoré však patria na našej škole už k tradičným, a to chovateľ so zameraním na chov koní a jazdeckto a poľnohospodár so zameraním na farmárstvo.

Žiak Lukáš Tóth pri záverečných skúškach

Nadviazaním na dlhodobé tradície a s pohľadom do budúcnosti chce SOUP v Šali naďalej plniť svoje poslanie – poskytovať kvalitné odborné vzdelávanie, svojimi podmienkami zabezpečiť perspektívu pre tých absolventov základných škôl, ktorí prejavia záujem vzdelávať sa nielen v poľnohospodárskych, ale i v nepoľnohospodárskych odboroch a pripraviť ich tak, aby boli schopní vyhovieť požiadavkám zamestnávateľov a obstať v konkurenčných trhových podmienkach.

Ing. Lívia Szabóová, SOUP v Šali

ŠTYRI EURÓPSKE ODBORNÉ ŠKOLY

spojila v Kežmarku kultúra a angličtina

V areáli Strednej odbornej školy v Kežmarku študenti zo štyroch škôl prežili tri krásne júnové dni. Zišli sa tu stredoškólcovia štyroch európskych stredných škôl – Lippai J. Szekiszi Nyíregyháza (Maďarsko), Střední zemědělská škola Lanškroun (Česká republika), Zespół szkół Nr 1 im. J. S. Cezaka Zgierz (Poľsko) a Stredná odborná škola Kežmarok (Slovensko) – na 4. ročníku Študentského európskeho štvorboja, ktorým sa pripojili k iniciatíve Európskeho roka interkultúrneho dialógu. Vytvoril sa priestor na stretnutie mladých ľudí rozličných kultúr, ktorí sa otvorenou a ohľaduplnou výmenou názorov mohli navzájom lepšie spoznať a pochopiť.

Vyvrcholením trojdňového podujatia bol Študentský európsky štvorboj, ktorý bol v tomto roku zameraný na spoznávanie kultúrneho dedičstva jednotlivých zúčastnených krajín. Mladí ľudia dokázali, že táto problematika je im blízka a všetci sa zhostili úloh veľmi zodpovedne. Súťaž pozostávala zo štyroch samostatných disciplín, v ktorých preukazovali svoju tvorivosť, šikovnosť, ovládanie informačných technológií, ako aj solídnu úroveň anglického jazyka, v ktorom celá súťaž prebiehala.

V prvom kole „Kultúra okolo nás“ študenti jednotlivých škôl prostredníctvom multimediálnej prezentácie predstavili najtypickejšie historické a kultúrne pamiatky svojho regiónu ako aj podiel mladej generácie na zachovávaní tohto dedičstva pre budúce pokolenia. Druhé súťažné kolo pod názvom „Kto je kto“ formou testu preverilo znalosti o vrcholných predstaviteľoch kultúry v jednotlivých krajinách. Už tradičná tretia disciplína „Tvorivá hodinka“ bola zameraná na vytvorenie návrhu eurobankovky a euromince s charakteristickým národným kultúrnym motívom. Záverečná časť hrovou formou preverila pohotovosť, zručnosť, šikovnosť a vynaliezavosť všetkých zúčastnených aktérov. Potešiteľné je, že kežmarskí študenti zo SOŠ-ky v ničom nezaostávali za svojimi rovesníkmi, ba práve naopak, stali sa celkovými víťazmi.

Každá škola sa prezentovala svojimi prednosťami. Študenti preukázali súťaživého ducha, obdivuhodné vedomosti a zručnosti, a čo je najhlavnejšie, všetci si okrem pekných pohárov a ocenení, odniesli domov veľa nezabudnuteľných zážitkov a spomienok. Myšlienku zachovávanie kultúrneho bohatstva a jeho vzájomného spoznávanie podčiarkla aj sobotňajšia návšteva rázovitého Zamaguria počas Zamagurských folklórnych slávností a splav rieky Dunajec na pltiach.

Trojdnňové stretnutie študentov štyroch škôl bolo príjemným spestrením života školy a v plnej miere splnilo svoj cieľ – upevniť vzájomné vzťahy, spoznávanie sa pedagogických pracovníkov a najmä študentov, ako aj prostredníctvom interkultúrneho dialógu zvýšiť informovanosť mladých ľudí o kultúrnej rozmanitosti založenej na spoločných hodnotách a zároveň si uvedomiť aj naše spoločné európske kultúrne dedičstvo i národné osobitosti. Všetci zistili, že tam, kde je dobrá nálada, mladosť a ochota komunikovať, tam sa každý rád vracia.

Rozlúčka sa niesla v radostnej atmosfére, pretože si sľúbili, že o rok sa na pôde Strednej odbornej školy v Kežmarku určite stretnú opäť.

Mgr. Ján Angelovič
SOŠ Kežmarok

MEZINÁRODNÍ DOSTIHY ŽÁKŮ

Druhou červnovou nedelю se na centrálním dostihovém závodisti v Praze-Velké Chuchli uskutečnilo tradiční mezinárodní utkání jezdců – žáků Česká republika – Slovensko.

V dostihu s názvem CENA MAXX na 1425 metrů startovalo 9 koní. Zvítězila velmi lehce šestiletá hnědka SALANGA ze stáje Veselá bída – Radeček & Marek, trenéra R. Bodláka, v sedle s žákem Tomášem Vrajem. Pro Tomáše se Salangou se tak osmý červen stal šťastným dnem – oba dosáhli svého prvního vítězství v kariéře.

Na druhém místě se umístila zkušená účastnice žákovských dostihů LESLEY GREI s ostríleným Filipem Koplíkem, třetí dvanáctiletý VARNAS s hostujícím Richardem Bartoněm ze Slovenska, čtvrtá EVELIN s Janem Vernerem a pátá APPIA, v jejímž sedle byl další slovenský žák Tomáš Jančo.

Dostihové závodiště v Praze-Velké Chuchli

V dostihu s názvem Cena Střední školy dostihového sportu a jezdeckví, pod záštitou náměstkyně primátora hlavního města Prahy pro oblast školství a vzdělávání Ing. Marie Kousalíkové, na 1625 metrů, se do startovacích boxů postavilo (po škrtnutí jednoho koně šest startujících). Zvítězil tříletý bělouš s pohádkovým jménem NEZNÁLEK z DS Kameňák – Lokotrans, trenéra Eduarda Kotába s nejzkušenějším žákem a vítězem seriálu žakovských dostihů HIPPOSPOL CUP 2007 Petrem Foretem, druhý doběhl dvanáctiletý HYPHEN s Josefem Myslivečkem, třetí FER-GANA se Soňou Hermanovou, čtvrtý RADAR s Kateřinou Hájkovou a pátá LYCUM s Lucií Bulisovou.

V každém dostihu obdrželi majitel, trenér a první tři jezdci poháry. Po vyhodnocení výsledků obou dostihů podle bodo-

vacího klíče následovalo předávání pohárů a věcných cen pro všechny účastníky, které předala paní náměstkyně.

Celkový výsledek mezinárodního utkání:

1. Petr Foret
2. Tomáš Vraj
3. Josef Mysliveček
4. Filip Koplík
5. Soňa Hermannová
6. Richard Bartoň (SLK)
7. Kateřina Hájková
8. Jan Verner
9. Lucie Bulisová
10. Tomáš Jančo (SLK)
- 11.–13. Lucie Danišová, Ondřej Velek, Jozef Parigál (SLK)

Střední škola dostihového sportu a jezdeckví a TMM, spol. s r.o. (provozování dostihového závodiště, pořádání koňských dostihů) děkují všem trenérům a majitelům, kteří pro tyto dostihy poskytli své koně a umožnili žákům získávání dostihových zkušeností.

Další dostihy žáků proběhnou na konci prázdnin ve Slušovicích a v Praze-Velké Chuchli 14. září, 5. října a 26. října 2008.

Ing. Marcela Sýkorová
SŠDSaJ ve Velké Chuchli

HISTORICKÝ ÚSPĚCH

na ME žáků v klusáckých dostizích

Historicky největšího českého úspěchu docílila žákyně Střední školy dostihového sportu a jezdeckví v Praze-Velké Chuchli a klusácká jezdka Elena Volf na Mistrovství Evropy žáků, které se konalo 7. a 8. června v Belgii a Nizozemí. Absolventka 3letého oboru Jezdec a ošetrovatel dostihových koní a studentka nástavbového studia Trenérství dostihových a sportovních koní dokázala vyhrát dva dostihy a v konkurenci mladých jezdců z 12 evropských zemí obsadila výtečné třetí místo.

Elena Volf dokonale překvapila odborníky i své soupeře vítězstvím hned v úvodním dostihu šampionátu na belgickém závodišti Tongeren, kde zvítězila v sulce klisny Vanille du Lombart, která byla v posledních čtyřech startech vždy diskvalifikována a do dostihu nastupovala jako náhradní kůň. Po prvním dnu šampionátu si Elena, která se soutěžila již popáté, držela výborné čtvrté místo. Druhý den jí v holandském Duidingu přinesli štěstí dva koně s přídomkem For-

tuna: v sulce klusáka V.I.P. Fortuna zvítězila, s koněm Top Class Fortuna byla pátá. Ve finále se nakonec dostala se součtem 51 bodů na vynikající třetí místo. Spolu s ní na stupeň vítězů při závěrečném ceremoniálu vystoupili i vítězný Rus Michail Bakilin (63 bodů) a stříbrný Fin Henri Bollström (56 bodů).

Soňa Froňková
Střední škola dostihového sportu a jezdeckví Praha-Velká Chuchle

„DEN ZEMĚDĚLSKÉ AKADEMIE“

Akce proběhla za příjemného slunečného počasí na Školním statku v Humpolci dopoledne 12. 6. 2008. Vedení a pedagogové České zemědělské akademie v Humpolci, střední školy a vedení Školního statku chtěli seznámit děti a veřejnost z Humpolce a okolí s činností školy a statku a umožnit jim kontakt s domácími, hospodářskými a některými exotickými zvířaty, dále s některými historickými řemesly (košíkářství, práce s ovčí vlnou, drátování keramiky, aj.) a řemesly současnými – tesař, zedník, instalatér, opravář automobilové techniky.

U brány statku vítali účastníky studenti oblečení do krojů. Za bránou spokojeně blafaly dva stabilní historické motory. Mnozí návštěvníci akce poprvé viděli stříhání ovcí, pohyb včel v proskleném úlu, expozici králíků, domácí drůbež, pávů a lam. Mohli si také prohlédnout ve stájích koně, krávy, vepře i selata. Zajímavé byly ukázky výcviku koní, které předváděli studenti z Humpolce a ukázky výcviku psů, které předvedli studenti školy z Havlíčkova Brodu. Poděkování patří i Policii ČR z Havlíčkova Brodu, která představila práci profesionálních psovodů.

Vedoucí zaměstnanci a studenti připravili pro návštěvníky různé soutěže z matematiky, zeměměřičství, botaniky, jazyků a rozmanité atrakce – vozili účastníky po areálu statku, zajistili soutěže v házení řemenu na kužel, zatloukání hřebí-

ků do špalků, nahazování zednickou lžící na cíl, montování cvičné instalatérské armatury, stavění zdi z dřevěných cihel. Za úspěchy v soutěžích dostali soutěžící – děti a mládež odměny ve formě různých sladkostí.

Finanční prostředky použité na tuto akci posloužily především 500 dětem, které měly možnost smysluplně využít strávený čas k doplnění svého vzdělání o praktické zkušenosti.

Odměnou pro organizátory byla častá dětská otázka: Kdy se bude zase akce na Školním statku v Humpolci opakovat? Odpověď zněla – opět za rok.

Ing. Jan Míka
ČZA Humpolec

EKOLOGIE NA ZEMĚDĚLSKÉ ŠKOLE

Na konci školního roku 2007–8 pořádala Střední odborná škola služeb a Střední odborné učiliště (součástí je zemědělská škola) Kadaň již 9. ročník soutěže středních škol s ekologickou tematikou. Soutěž spojuje zemědělské školy a gymnázia (neboť ty se každoročně účastní). Žáci pracují podle návodů v chemické laboratoři, biologické laboratoři a na výsypkách.

Snímek dokumentuje úkol v terénu, který se odehrával na rekultivovaných pozemcích Dolu Nástup Tušimice.

V pozadí je elektrárna Tušimice II. Na uvedených pozemcích hospodaří i náš školní statek. Soutěž se osvědčuje a propojuje nejen různé střední školy, ale i teorii s terénem. Toto potvrdila i učitelka státního gymnázia v Chomutově, která obdivovala možnosti výuky i mimo školní budovu.

Těšíme se na 10. ročník v r. 2009, aby se mohlo opět ukázat, že se zemědělské školy neztratily.

Ing. Pavel Sekera
SOŠs a SOU Kadaň

AMOS NA ŠUMAVĚ

Studenti Střední odborné školy služeb a Středního odborného učiliště v Kadani pomáhali na konci školního roku v Národním parku Šumava. Žáci druhého ročníku studijního oboru Ochrana a tvorba životního prostředí čistili Schwarzenberský plavební kanál, který je technickou památkou prvořadého významu – v minulosti sloužil k plavení dříví ze Šumavy. Kanál byl bezplatně vyčištěn od nánosů a rostlin v místech od osady Jelení vrchy směrem na Novou Pec.

-ps-

SKONČILY „MALÉ GRANTY 2“

Naše škola – Střední škola Opočno – se již dvakrát zúčastnila projektu pro žáky základních a středních škol „Malé granty“. Jeho iniciátoři – Občanské sdružení AISIS a společnost T-MOBILE vybraly po dva roky deset škol a věnovaly jim finanční dar 66 000,- Kč na realizaci žákovských a studentských projektů. Díky nim mohli žáci a studenti v základních a středních školách vylepšit své školní a internátní prostředí nebo zpestřit volnočasové aktivity.

Projekty, realizované na naší škole v uplynulém školním roce, byly stejně úspěšné jako ty loňské. Přispěly ke zkráse-

ní studentských prostor a hlavně ke smysluplně využitému volnému času mládeže i dospělých.

Naši studenti nás znovu přesvědčili o tom, že jsou schopni udělat něco na víc pro sebe i pro ostatní a z toho máme my – pedagogové velkou radost.

Jak jsme se bavili, je zřejmé z fotografie na str. 2.

Ing. Dagmar Mlatečková
SŠ Opočno

SOMMELIERSKÝ KURZ

ve Střední škole v Opočně

V předposledním týdnu ukončeného školního roku se v naší škole uskutečnil sommelierský kurz pro vybrané studenty.

Vyučujícím byl pan Petr Doležal – prezident asociace sommelierů ČR. Hlavním posláním kurzu bylo zvládnutí správného a úplného postupu při servisu tichých vín a dekantace červených vín.

Při závěrečné zkoušce studenti museli kromě servisu zvládnout také teoretickou část. Ta se týkala znalosti vinařského zákona, správného čtení a vysvětlení údajů na viněť, kombinací pokrmů s vhodným typem vín. Rozpoznávali i vady vína, se kterými se mohou setkat při jeho servisu v praxi.

Úspěšní absolventi získali osvědčení o absolvování kurzu, které jim umožní ucházet se s větší šancí o místo v dobrých provozovnách.

DM

CELOSTÁTNÍ KOLO JÍZDY ZRUČNOSTI V HUSTOPEČÍCH

Na konci loňského školního roku – 25. června 2008 – se student Střední školy Opočno Michal Smutný z oboru Farmář zúčastnil celostátního kola Jízdy zručnosti traktorem s přívěsem. Soutěž se konala v rámci Dne zemědělce na pozemcích Zemědělského družstva Hustopeče na jižní Moravě. Za horkého letního počasí soutěžilo celkem 22 studentů z různých zemědělských škol. Ovládali traktor Zetor Z-7211 s traktorovým přívěsem o nosnosti 5 tun.

Našeho Michala na soutěž připravoval učitel odborného výcviku J. Holeček. O tom, že si vedl velice dobře, svědčí jeho umístění na krásném třetím místě.

DM

Na fotografii na 3. str. obálky jsou tři nejlepší soutěžící při přebírání diplomu.

UMĚNÍ V ROZKVELÉ ZAHRADĚ

Celonárodní výstava kaktusů a sukulentů, unikátní expozice „Život v mokřadech“, aranžované historické kočárky, okrasné dřeviny a hlavně množství letních květů – to všechno patřilo k lákadlům letní etapy výstavy a veletrhu FLORA OLOMOUC 2008.

Brány největšího českého zahradnického svátku, který letos slaví **půlstoletí své existence** (první květinová výstava v Olomouci se konala 24. srpna 1958), byly zájemcům otevřeny 21. až 24. srpna. Hlavní výstavní pavilon A nabídl záplavy růží, gladiol, jiřinek, lilií a balkonovek, doplněných i vodními rostlinami a bonsajemi. Protipól přirozené krásy živých květů tvořily umělecké artefakty z keramiky, dřeva a kovaného železa a celá expozice tak nesla název „Umění v rozkvetlé zahradě“.

Pozornost návštěvníků si získaly i přitažlivé exponáty letní floristické soutěže s názvem „Přivítání miminka“. Aranžéři soutěžili pod patronací Svazu květinářů a floristů ČR ve zdobení historických dětských kočárků a aranžování kytic pro maminky. Galerii pavilonu byla vyhrazena milovníkům

kaktusů a sukulentů. Kromě desítek zajímavých druhů těchto pozoruhodných rostlin zde návštěvníci našli také fotografie z cestovatelských výprav za kaktusy, bezplatnou poradenskou službu i možnost nákupu odborné literatury a rostlin. Expozici okrasných stromů, keřů a trvalek doplnila výstava fotografií spojená se 7. ročníkem ankety „Strom roku“, kterou vyhlašuje Nadace Partnerství. S opravdovými unikáty se po dvouleté přestávce v Olomouci opět představila Unie botanických zahrad ČR. Její expozice „Život v mokřadech“ přiblížila návštěvníkům vzácnou květinu i zvířecí obyvatele bažin od mírného pásma až po tropický prales. Návštěvníci výstavy ocenili již tradičně přístupné sbírkové skleníky výstaviště i Botanickou zahradu Univerzity Palackého a Botanickou zahradu a rozárium v Bezručových sadech, letos s novou expozicí travin pod hradbami.

LIBVERDA SE PŘIPRAVUJE NA VÝSTAVU

Ve dnech 19. až 21. září 2008 se v areálu Střední zahradnické a zemědělské školy A. E. Komerse a Školního statku v Děčíně-Libverdě uskuteční již 18. ročník tradiční zemědělské a zahradnické výstavy LIBVERDA 2008.

Výstava se každoročně setkává s velkým zájmem veřejnosti z Děčína a širokého okolí. Je rovněž již tradičním místem vzájemného setkání laické i odborné veřejnosti a patří k významným společenským akcím v děčínském regionu. Tuto výstavu připravuje škola v rámci praktické výuky. Na organizaci se společně s učiteli, studenty a pracovníky školy i Školního statku zúčastňují zástupci Agrární komory ČR, Ministerstva zemědělství ČR, Českého svazu chovatelů, Českého zahrádkářského svazu, zástupci prodejců zemědělské a zahradnické techniky a další organizace spolupracující se školou.

Na výstavě budou vystavována velká i malá hospodářská zvířata a představí se také chovatelé králíků, holubů i drůbeže. Účast přislíbili chovatelé okrasného ptactva a akvarijních rybiček. Velkému zájmu se těší výstava výpěstků zahrádkářů a ovocnářů. Milovníci květů mohou zase obdivovat ukázky aranžérského umění floristů. Plánuje se výstava vzorků tradičních i netradičních odrůd ovoce a také kaktusů, sukulentů a bonsajů. Nedílnou součástí výstavy bývá přehlídka zemědělské, zahradnické a lesnické techniky.

Již nyní přislíbili účast zástupci firem Agrima Žatec, Agroobchod Nové Strašecí, Zetor, Some Sever, Staton a Bobr servis – Husqvarna. Potřebuje-li někdo doplnit vybavení své farmy nebo zahrady, může si vybrat z ukázek této techniky a samozřejmě bude i poradenská služba u jednotlivých expozic.

Agrární komora společně se zemědělci připravuje opět velkou výstavu plemen skotu, ovcí, koz a prasat. Milovníci koní budou moci v jezdeckém areálu vidět parkurové skoky koní přes překážky a dále ukázky poslušnosti a dovednosti koní i jezdců při předvádění plánovaného westernového ježdění.

Součástí výstavy budou odborné semináře a je možno za tímto účelem využít i nově vybudovaného Zahradnicko-zemědělského vzdělávacího centra Ústeckého kraje nazvaného „Libverdský dvůr“. Bližší informace o výstavě je možno získat na stánkách školy: www.libverdadc.cz

Ing. Rudolf Čech
SZaZeŠ A. E. Komerse Děčín-Libverda

110 LET OD OTEVŘENÍ NOVÉ BUDOVY ŠKOLY

Počátky zemědělského školství v Dačicích

V letošním roce 2008 si připomínáme 110. výročí otevření nové budovy první školy zemědělského zaměření v Dačicích na Jindřichohradecku.

Její zřízení nebylo náhodné. Zdejší region se již od nepaměti vyznačuje přírodními a klimatickými podmínkami velmi příznivými pro zemědělskou výrobu. Lze i připomenout, že dačická pole jako první rodila a dávala cukrovou řepu pro průmyslové zpracování. Vždyť v Dačicích byl vyroben první kostkový cukr na světě!

Významnou roli pak sehrála i snaha hospodářících obyvatel o získání odpovídajícího odborného vzdělání. Tužby rolníků se tu začaly naplňovat koncem 19. st. Podnět vyšel od Hospodářsko-lesnického spolku pro okres Dačice. Tato instituce na svých valných hromadách 10. 11. 1895 a 8. 6. 1896 projednala a odsouhlasila návrh svého člena Bedřicha Kancýře založit v Dačicích Zimní hospodářskou školu s vyučovacím jazykem českým. Realizační úsilí započalo neprodleně. Za účelem materiální existence školy podal jednak dačický spolek, jednak většina obcí tehdejšího okresu Dačice a sousedního okresu Telč petici Sněmu markrabství moravského, v níž bylo žádáno o zahájení školního vyučování již ve šk. r. 1896/97, dále o udělení subvence 1000 zlatých rýnských českých pro toto období a o převzetí budoucího ředitele školy na zemský fond. Spolek se kromě toho obrátil na c. k. ministerstvo orby ve Vídni, aby i toto pomohlo a udělilo státní subvenci 1000 zlatých rýnských českých jako základní příspěvek a o každoroční poskytování státní subvence b. příštích obdobích na provoz školy ve výši 500 zlatých rýnských českých. Protože odezvy byly kladné, mohl Hospodářsko-lesnický spolek ještě v létě 1896 zorganizovat rozsáhlý nábor žáků. Zájem byl značný. Kapacita se záhy naplnila uchazeči nejen z Dačicka, ale i ze vzdálenějších míst Teliska a Jemnicka.

Pro správu školy došlo také 4. 6. 1896 k ustanovení kuratoria. Jeho prioritním počinem bylo získání školního nábytku, učebních pomůcek a zajištění pravidelné finanční podpory od řady obcí, firem i jednotlivců. I když nebyla k dispozici ještě vlastní školní budova, stalo se zásluhou spolku, že vyjednal s představiteli města Dačic pronájem místností v městském pivovaru, což umožnilo zahájit vyučování sice ve stísněných podmínkách, avšak v termínu jak bylo uvažováno. To započalo po předchozím podání oznámení 3. 9. 1896 Zemskému výboru moravské hospodářské společnosti v Brně, c. k. ministerstvu orby ve Vídni a okres-

nímu hejtmanství Dačice od 1. 10. 1896. Prvním ředitelem se stal Josef Plocek. Vyučovala se kromě odborných předmětů včetně veterinářství rovněž matematika, právo, český jazyk a sloh, krasopis a rukodělné práce.

Současně spolek vyvíjel iniciativu vystavět vlastní novou školní budovu. V tomto směru opět vyšlo vstříc město Dačice, které darovalo stavení parcelu. Moravský zemský sněm přispěl částkou 5000 zlatých rýnských českých. Byla i podpora široké zemědělské veřejnosti, obyvatel města, firem a dalších institucí. Stavba byla zahájena koncem června r. 1897. Je úctyhodné s jakým nasazením byly práce realizovány. Dobu výstavby se podařilo zkrátit tak, že budova mohla být 11. 9. 1898 slavnostně otevřena a předána svému účelu, kterému slouží dodnes. Nese i působivé architektonické prvky své doby.

Zdejšími rolníky se tak naplnila možnost získávat potřebné vzdělání v důstojných podmínkách. Vždyť v širokém okolí Dačic nebylo v té době žádné školy podobného typu. Jak ukázal čas, dačická škola si získala brzy dobrý zvuk a nabyla v zemědělském školství mimořádnou autoritu. Vydávali tu i časopis Lambl věnovaný didaktice vyučování na zemědělských školách. První číslo vyšlo 10. 1. 1925. Proto nelze přehlédnout i slova chvály tehdejšího poslance českého a později moravského zemského sněmu a vídeňské říšské rady, ministra vlády ČSR Ing. Františka Staňka, který mimo jiné vyzvedl zásluhy školy o vzdělání venkovské mládeže a drobných zemědělců nejen na úseku odborném, ale i všeobecném a to ve vysoké kvalitě.

Škola v průběhu let prošla řadou změn. Působila jako chovatelská, pěstitelská, mechanizační, vychovávala v rámci dalšího vzdělávání i vedoucí pracovníky zemědělských organizací, několik let dle mezistátních dohod i vietnamské občany atd.

I původní budova doznala potřebnou modernizaci. Dnes je působištěm Středního odborného učiliště zemědělství a služeb a píše neméně zajímavé kapitoly své novodobé existence.

Ing. Jiří Ptáček, Telč

STROJÍRNY ADAMOV (ADAST, a. s.)

Sídlo Adamovských strojíren, ADAST, a.s. je situováno do malebného údolí města Adamov, které se nachází v Jihomoravském krasu 15 km severně od města Brna. Společnost se může chlubit dlouhou a bohatou historií jako jen málokterý podnik. Dokladem toho je známý archeologický nález kovářské železářské dílny v nedaleké jeskyni Býčí skála z doby Halštatské nebo rozsáhlé místní archeologické nálezy slovanského hutnictví železa, pocházející z éry největšího rozkvětu Velkomoravské říše v 8. a 9. století našeho letopočtu.

Středověká historie Adamova je od prvopočátku spojena se železářskou výrobou. Její kořeny sahají až do r. 1360, kdy se v této lokalitě vyrábělo surové železo, na jehož způsobech zpracování se odráží historický vývoj metalurgie od období hamru (první písemná zpráva z r. 1421), dýmaček z 16. století, až po éru vysokých pecí vytápěných koksem. Svého času se zde zpracovávala i litina. Existuje důkaz, který svědčí o tom, že kolem r. 1804 v Adamově vznikly dokonce první lité medaile na Moravě a v krátkém období v této lokalitě byla zpracovávána také měď. Na těchto historických základech vznikly Adamovské železářny.

Původní osada, nazývaná Staré Hamry, nese asi od r. 1732 jméno Adamov, a to podle Adama Josefa z Lichtenštejnu, majitele zdejších železáren. K velkému rozvoji Adamova a místních průmyslových podniků došlo po r. 1849, kdy byla dobudována železniční trať Brno – Česká Třebová, dnešní součást 1. železničního koridoru. Tradice české strojírenské výroby sahá až do čtyřicátých let devatenáctého století. Ve strojírnách Adamov se vyráběly nejrůznější motory, čerpadla, parní stroje, kompresory, ale i textilní stroje a jeřáby.

Adamovský podnik prošel zásadní změnou, kterou byl přechod od převažující výroby kujného železa ke slévárství. To mělo za následek, že se Adamovské železářny přeměnily v r. 1877 na strojírenský závod, jako jakýsi dávný předchůdce tehdy budoucího závodu Adamovské strojírny.

Strojírenská historie Adamovského podniku je, co se týče jeho podnikové činnosti, velice pestrá. V průběhu let úspěšně opouštěla brány jeho závodu nejen různorodá zařízení pro cukrovary, mlékárny, lihovary, pivovary, ale také čerpadla, benzínové a plynové motory, parní a obráběcí stroje, dokonce i zařízení na výrobu střelného prachu. Od druhé poloviny 19. století se výroba rozrostla. Vyráběla se tu například litá vodní a parní potrubí, zařízení vodních stanic, lokomotivy a parní stroje a dokonce pušky pro císařskou armádu. V období průmyslové revoluce působil závod jako výrobce vodních turbín, cisteren, kompresorů a chladičů pro námořní lodě. V r. 1889 vyroben byl ve strojírnách první automobil s benzínovým

čtyřtákním motorem. Kopřivnický „President“ vznikl až osm let poté.

Nutno dodat, že Adamovské strojírny se mohou pyšnit řadou unikátů světového významu. K jednomu z nich se bezesporu řadí tzv. Marcusův automobil, poháněný čtyřdobým zážehovým motorem. Byl prvním vyrobeným automobilem v celém tehdejší Rakousko-Uhersku, roku 1889. Tato skutečnost je považována jako důležitý mezník v historii technického pokroku. Zmíněný vzácný unikát je nyní umístěn v Technickém muzeu ve Vídni a patří k nejcennějším exponátům.

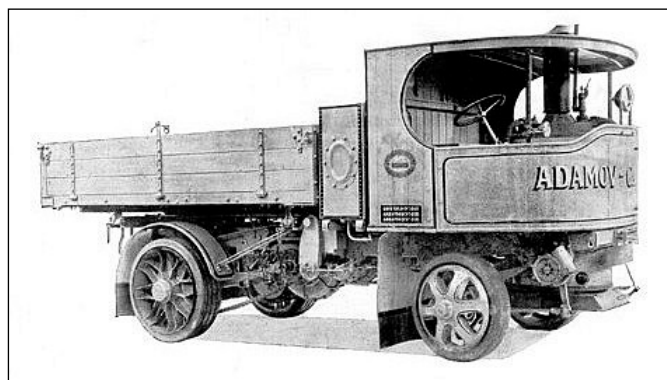
Začátkem února 1910 se dosavadní firma sloučila s Pražskou akciovou společností, která se orientovala na výrobu a stavbu železničních a silničních mostů, těžních věží a různých typů jeřábů. V následujícím roce se k závodu připojil další pražský podnik. Nová firma nesla název Spojené strojírny dříve Ruston, Broumovský-Ringhoffer. V roce 1914, v předvečer první světové války, se připojila firma Škodovy závody v Plzni. Pražské spojené strojírny se mezitím přeorientovaly na válečnou výrobu. Na samém sklonku války, 1. října 1918, zakoupila stávající strojírny v Adamově Akciová společnost Daimlerových motorů ve Vídni. Avšak rozpad rakousko-uherského mocnářství vzápětí přivodil ztrátu dosavadních trhů, což způsobilo značné potíže v odbytu širokého sortimentu zboží. Podle nostrifikačního zákona ČSR převzala 1. ledna 1921 Adamovský závod nově utvořená Akciová společnost pro stavbu strojů a mostů v Praze. Odbytové potíže strojíren Adamov nadále přetrvávaly.

Po vzniku první Československé republiky převzaly Adamovské průmyslové podniky Škodovy závody v Plzni. Ve 30. letech a za 2. světové války zde probíhala mohutná zbrojní výroba, v níž jednu dobu pracovalo na 8 000 zaměstnanců, i když Adamov samotný měl jen asi 500 obyvatel.

Pro výrobní program, který by skýtal dlouhodobou perspektivu, bylo nutno hledat obor, který nebyl v tehdejší Československu zastoupen. Jen tak bylo možné vyloučit případnou konkurenci a získat naději na úspěch. Podnik hledal východisko v uplatnění zahraničních licencí

a patentů. V r. 1923 uzavřel licenční smlouvu se švýcarskou lokomotivkou a strojárnou ve Wintherturu o zajištění výroby elektrických lokomotiv a podobnou smlouvu sjednal i s anglickou Metropolitan Electrical Vickers Co. Ltd. v Londýně.

Jiným prvenstvím z r. 1924, kterým se mohou Adamovské strojárny pochlubit, je první lokomotiva pro Československo. Dalším špičkovým výrobkem své doby byl parní nákladní vůz Adamov-Garrett nebo námoňní jeřáb pro maximální zatížení 240 tun a zdvihem 64 metrů, určený pro vyzvedávání potopených ponorek. Závod také vyráběl speciální zařízení pro první československou továrnu na výrobu penicilínu. V polovině r. 1925 uzavřela strojárna Adamov další licenční smlouvu s anglickou firmou Richard Garrett and Sons, Ltd. o výrobě parních automobilů, která zajišťovala odbyt hotových výrobků do SSSR, Rakouska, Maďarska, Polska, Turecka, Rumunska, Srbského království, Bulharska a evropské části Ruska. Smlouva na výrobu automobilových kol byla uzavřena v říjnu 1925 s firmou Zipper a došlo k podpisu smlouvy o výrobě brzd pro nákladní vlaky s německou firmou Knorr-Bremse z Berlína. Kromě toho se v té době vyráběly lokomotivy, dieselové motory, různé druhy silničních strojů, mosty, železniční jeřáby, hangáry a pro ministerstvo národní obrany dělové kolesny. Z uplatněných zahranič-

Parní nákladní vůz Adamov-Garrett (1925)

ních licencí se v Adamovských strojárnách prosadila výroba šestitunových parních automobilů typu Garrett i proti vážné konkurenci Sentinel ze Škodových závodů v Plzni.

Na přelomu let 1927–1928 přešel závod do majetku plzeňské Škodovky, jejíž součástí byl až do r. 1952, kdy byl přejmenován na Adamovské strojárny. V r. 1945 došlo ke znárodnění zdejších Škodových závodů a o dva roky později byly přejmenovány na Adamovské strojárny (ADAST). V důsledku prudké koncentrace výroby a kapi-

tálu ve 20. letech a na počátku 30. let tohoto století došlo k zesílení monopolizačního procesu, který postihl řadu podniků. Nejinak tomu bylo i se strojárnami v Adamově, které přešly v tomto období do sféry vlivu brněnské Zbrojovky. O několik let později se jejím novým vlastníkem stala plzeňská Škodovka, jejíž součástí byly strojárny až do r. 1952.

Vlivem válečných reparací po druhé světové válce byla do Zbrojovky v Brně převedena výroba tiskových strojů, kterých se vyrobilo v letech 1950–1952 na šest set. Po osamostatnění strojírny v Adamově r. 1952 tak vznikla společnost Adamovské strojárny, která tuto výrobu převzala a rozjela tak nosný výrobní program v oboru tiskových archových ofsetových strojů. Její výrobky od samého počátku nesly značku ADAST a podnik je pod tímto označením znám po celém světě.

Svůj výrobní program nově vzniklá společnost Adamovské strojárny postavila na maloformátovém stroji pod názvem Zetaprinton 30. V průběhu let 1960–1961 navíc společnost odstartovala úspěšnou výrobu měřicí a čerpací techniky. Tato další nosná konstrukce si záhy vydobyla uznání svými výdejními stojany kapalných hmot na mezinárodních veletrzích a po dalších inovacích došlo k rozšíření sortimentu i zvýšení výroby. Základním výrobním programem akciové společnosti ADAST a.s. byly tiskové archové ofsetové stroje značky Adast Dominant.

V průběhu sedmdesátých let minulého století již měla společnost po světě vybudovanou síť obchodních zastoupení, jejímž prostřednictvím se tiskové stroje Adast exportovaly. V dalších letech se zvyšoval export polygrafických strojů, ale jeho další rozvoj brzdila intenzivní tajná vojenská výroba, určená především pro vývoz.

Na počátku 90. let 20. století byla proto ekonomika města výrazně postižena konverzí zbrojního průmyslu.

Po r. 1989 se firma vlivem nepříznivých ekonomických změn ve státě potácela na hranici bankrotu a byl na ni vyhlášen konkurz. V lednu 2003 silná investiční skupina Penta corp. společnost odkoupila a stala se tak prostřednictvím své akciové společnosti Boardbright Management, a.s. výhradním vlastníkem Adamovských strojírny, a.s. Na začátku třetího tisíciletí po mnoha změnách je ADAST opět ekonomicky silnou a stabilní společností, která pod názvem ADAST a.s. opět hraje významnou roli v oblasti archového ofsetového tisku.

Ing. Petr Novák, CSc.
Praha

OPOŽDĚNÁ POCTA BRATRANCŮM VEVERKOVÝM

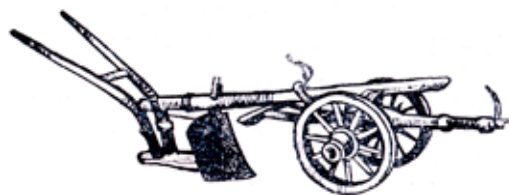
I. část

„Je-li nepopíratelnou pravdou, že více prospěl lidstvu muž ten, který toho dovedl, aby tam, kde dříve jeden klas rostl, vyrostly dva, než vojevůdce, který rozhodnou vyhrál bitvu: pak jest i faktem nezvratným, že vynálezce František Veverka získal si o lidstvo zásluh nehynoucích. A svědčí to zajisté o kulturní vyspělosti našeho rolnictva, že nenechalo přijíti zásluhy muže toho v zapomenutí. Není na světě případu, aby rolníkům, prostým mužům z lidu stavěly se pomníky. A hle, tam v Pardubicích i v Rybitví československé rolnictvo postavilo vynálezceům ruchadla bratrancům Veverkovým pomník lásky, pomník vděčnosti...“

František Vratislav Sova, 1899

Před 125 lety, 7. až 9. září 1883, se v Pardubicích a v Rybitví uskutečnila velkolepá slavnost, která patřila „za živa neuznaným a osudem stíhaným“ bratrancům Veverkovým. Prvnímu dni, řečeno slovy oficiální pozvánky Výboru pro postavení pomníku vynálezceům ruchadla, dominovala skvělá akademie Na Veselce a elektrické osvětlení města za osobního řízení vynálezce světových svítlen elektrických „ingenieura“ Františka Křižíka (1847–1941). Druhý den po bohoslužbách a slavnostním průvodu, v němž bylo mimo jiných také 87 deputací hospodářských spolků (čestné místo byla vyhrazeno příbuzným Veverkovým) a projevu vůdce národa dr. Františka Ladislava Reigra, byl odhalen pomník vynálezceům ruchadla. Následovala „hostina“ a po ní zábava všech shromážděných jednot sokolských a k tomu ještě ukázka mlácení elektrinou, řízené opět osobně ingeniérem Křižíkem. Zájemci si mohli souběžně prohlédnout připravenou výstavu „náčiní ořebného a strojů hospodářských vůbec“ s možností návštěvy městského muzea a poslechu koncertů. Třetí den, 9. září, patřil rodišti Veverkovým, Rybitví. Ústředním bodem bylo slavnostní odhalení pomníku jejich slavným rodákům, na to následoval „výlet do sousedního královského věnného města Chrudimi“. Po vřelém uvítání účastníků hned na nádraží, průvod zamířil do místního hospodářského ústavu (zemědělské školy), městského muzea a vzorného hospodářství malorolnického. Po obědě pak byla na programu návštěva místního chrámu nejsv. Salvatora, c.k. průmyslové školy a konečně zábava na Střeleckém ostrově s večerním ohňostrojem.

Slavnost se podle ohlasů v soudobém tisku nadmíru vydávala. Město uvítalo okázalým způsobem své hosty „nebylo domu, ani v nejdlejší koutě města, který by nebyl přiměřeně a bohatě ozdoben“. Počet účastníků z Čech, Moravy i Slezska se uvádí mezi 20 až 30 tisíci. Věhlasný Jan Neruda (1834–1891) při této příležitosti do Národních listů napsal vzletný fejeton, v němž se mimo jiné píše: „Pomník bratranců Veverků, rodáků rybitevských, neměl by stát na náměstí venkovském. V Praze, v srdci země, a na náměstí nejpěknějším měl by se zdvihati obrovitý krásný fontán, s něhož by šuměly proudy vodní dnem i nocí,

Ruchadlo bratranců Veverkových

jako šumí proudy lidských dějin, a uprostřed něhož by stáli obra bratří rolníci vedle svého pluhu – obraz českého národa. A kolem fontánu by mělo být malé políčko, na němž by se ročně rozvlnilo zlaté žito a modrý len, abychom my Čechové nezapomněli nikdy svého původu rolnického, své síly z lidu vyrůstající, z věčných nevyčerpatelných zdrojů přírodních se obrozující...“ (In: M. Michálek–Zemědělství buditelé. Praha, 1937)

Byla to událost historického významu

Byla to nepochybně událost mimořádného významu. Uzavírala více jak půl století trvající nedůstojný spor o autorství „jednoho z nejpozoruhodnějších objevů v historii zemědělství, který se stal mezníkem ve vývoji techniky mechanického zpracování půdy“ (Michálek, 1937). Mimochodem – svůj historický význam mělo i to, co v rámci této slavnosti předváděl ingeniér František Křižík – například publikace Světové vynálezy v datech (autoři František Jílek, Josef Kuba, Jaroslava Jílková) z r. 1977 uvádí, že na jindřichohradeckém náměstí předvádí Křižík první elektrické osvětlení v r. 1887...

Dnes je všeobecně známo a uznáváno, že vynálezceům ruchadla byl František Veverka (1799–1849), nejmladší ze čtyř synů v širokém okolí váženého rolníka. Prvním výrobcem ruchadla byl jeho bratranec Václav (1790–1849), dovedný kovář, syn chalupníka a místního kováře. Práce na jeho vývoji trvala asi 3 roky. Definitivní verzi svého převratného vynálezu předvedli před mnoha sousedy v r. 1827

(v některých pramenech se uvádí i rok 1828). Již za první čtyři roky jich údajně jen v Čechách pracovalo přes tisíc! (Hospodářský list, 1883, s. 292 – článek nepodepsán). V r. 1831 se objevuje také první literární zmínka o něm. Zaznamenal ji „Čechoslaw Wsseobecný Zábavník Swazek pátý“, na straně 50–51. Autorem článku pod názvem Ruchadlo – nový pluh český byl redaktor časopisu, básník Josef Jaroslav Langer (1806–1846), rodák z Bohdanče. Ten tedy uvádí na veřejnost originální označení nového pluhu, jmenuje i jeho vynálezce (i když jako bratry) a připomíná, že to nejsou mužové učené a slavní, ani „oudové hospodářských společností, jako snad v Angličanech a ve Francouzsku“, ale prostí sedláci... (Všechny tyto zmíněné okolnosti sehrály později významnou roli!)

Vynálezci ruchadla byli především šťastni, že jejich ruchadlo slouží podle jejich představ. Svá jména nikterak neprosazovali a tím méně se „hlásili“ o nějaké morální či dokonce hmotné ocenění. Naopak, když Václav nestačil sám uspokojovat rostoucí počet zájemců, ochotné a nezištně poskytoval rady ostatním venkovským kovářům. Rybitví se zakrátko stalo poutním místem rolníků, kteří chtěli poznat nejen „zázračný pluh“, ale i jeho prosté a skromné tvůrce. Leč ti se dočkali smutného osudu: „již oloupení o vynález svůj, nadarmo ucházeli se u povolaných míst o obhájení svého majetku proti mocnějším uchvatitelům – a zahynuli v největší bídě!“ (Hospodářský list, roč. 1883, s. 292)

Objevil se nový „vynálezce“

Jistý Jan Kainz, tehdy hospodářský úředník v nedalekých Cholticích, cestou do Hradce Králové zahlédl u Pardubic za tzv. Pablovkou pro něho zajímavý nový pluh. Zhotovil si nákres a po návratu domů zadal jeho výrobu u místního kováře Jana Pechmana, výrobu dřevěných součástí dostal za úkol místní kolář Levínský (Sova, 1883). Pak už zbývalo jen připravit odpovídající vizitku a v r. 1832 se na hospodářské výstavě (potom i na dalších) mohl objevit exponát, který pod označením Kainzpflug oder Sturzpflug lákal pochopitelnou pozornost mnoha rolníků (později, když Kainz přešel do Opočna, objevoval se pod označením pluh z Opočna či opočenské ruchadlo.)

Našli se však hned i lidé čestní. Jeden z prvních byl tehdejší ředitel panství ve Stěžerách Lauschmann, který ihned u Vlastenecko-hospodářské společnosti v Praze ostře protestoval. Pod tíhou tohoto a dalších protestů se Společnost připsal ze dne 30. října 1834 obrátila na svého zpravodaje, tehdy uznávaného profesora hospodářství na bohosloveckém ústavu v Hradci Králové Ignáce Lhotského, aby záležitost vyšetřil. Ten se ujal svého úkolu velmi pečlivě – vyslechl v průvodu básníka Langeru řadu svědků, sepsal

s nimi protokoly, zajistil všechny další dostupné doklady, včetně výkresů ruchadla i jednotlivých jeho částí – a to vše dopisem dne 12. ledna 1835 zaslal slavné Společnosti.

Leč stalo se něco nečekaného: zpráva profesora Lhotského se všemi doklady se ztratila, ačkoliv podací protokol stvrzoval její příjem! Řešení tedy nebylo možné – nebylo se o co opřít! Bezprávi však bylo příliš křiklavé, aby ho bylo možno nadobro zapomenout. Své jednoznačné a zdálo by se pro každého zcela přesvědčivé svědectví podává o velikonocích r. 1835 v časopise Oekonomische Neugigkeiten také soused Kainzův, nájemce statku Petrovice, Antonín Vítek. V r. 1838 se k záležitosti v Květech vrací i profesor české řeči a literatury na vysokých školách vídeňských Alois Šembera (1807–1882), o rok později se ozývá další obránce Veverkových, další český spisovatel František Doucha, který po vlastním úvodu uvádí výtah z článku německého odborníka, který nezpochybňuje pravé vynálezce.

A tak nejen krajané, ale i řada odborníků cizích uznávala bratrance Veverkovy za jediné vynálezce. Byli mezi nimi například profesor na univerzitě v Heidelbergu dr. K. H. Rau, který ve svém díle Geschichte des Pfluges, vydaném v Heidelbergu v r. 1845 na straně 74 při popisu ruchadla ho uvádí pod českým názvem a dodává, že bylo vynalezeno bratranci Veverkovými v Čechách a že se stalo od r. 1838 známým ve většině německých zemí. Podobně profesor královské pruské akademie v Eldeně dr. Edmund Segnitz ve svém díle Dreissig Bücher von der Landwirtschaft, vydaném v r. 1847, ve svazku III. a knize 30 při pojednání o zemědělském nářadí v Německu píše: „Nejdůležitější a nejšťastnější vynález, který v oboru tomto na půdě neněmecké učiněn, jest bez odporu vynález ruchadla. Původci jeho bratranci Veverkové v Čechách...“ (In Michálek, 1937).

Pokračování článku v dalším čísle.

**Ing. Josef Rozman, CSc.
Moravská Třebová**

Oprava

Omlouváme se čtenářům a autorovi článku „Rok 1918 a naše zemědělské školství“ (Zemědělská škola č. 10, roč. 70/2007–8) za záměnu jmen u portrétů dvou osobností – M. Hodži a K. Sonntaga a uvádíme popis správný.

PhDr. MILAN HODŽA

KUNEŠ SONNTAG

OBSAH

Súčasný trend vývoja stredného odborného školstva v SR.....	3
Vzdělávání a současný svět.....	4
Středoškolská odborná činnost	6
Projekt AGRIMARKETING	7
Posouzení hospodaření zemědělského podniku	8
130letá „zemědělkyně“ v Olomouci nespí na vavřínech.....	10
Informační servis.....	11
Nezájem o školní mléko a ovoce do škol je zdrcující.....	12
Den zemědělství v Kletné	12
Projekt Europea.....	14
Podakovanie	14
Závěrečné skúšky.....	15
Štyri európske odborné školy.....	16
Mezinárodní dostihy žáků	16
Historický úspěch.....	17
„Den zemědělské akademie“	18
Ekologie na zemědělské škole	18
Amos na Šumavě.....	18
Skončily „Malé granty 2“	19
Sommelierský kurz	19
Celostátní kolo Jízdy zručnosti v Hustopečích.....	19
Libverda se připravuje na výstavu	20
Umění v rozkvetlé zahradě	20
110 let od otevření nové budovy školy.....	21
Strojírny Adamov (ADAST, a. s.)	22
Opožděná pocta bratrancům Veverkovým	24
Muzeum v Kadlíně	I–II
Ekologická stopa	III–IV

Redakční rada

Ing. Jaromír Beneš, Školní statek Opava
PhDr. Radmila Dytrtová, CSc., IVP ČZU Praha
Ing. Ludmila Gočálová, MZe ČR
Ing. Zorka Husová, NÚOV Praha
Ing. Břetislav Kábele, SOŠ České Budějovice
Ing. Jan Kot, Integrovaná střední škola Cheb
Ing. Ludmila Kováčiková, Agroinštitút Nitra
Mgr. Drahomíra Kučírková, CSc., KPP SPU Nitra
PhDr. Dana Linhartová, CSc., ICV MZLU Brno
Ing. Tibor Masár, PhD., MP SR Bratislava
Ing. Josef Matoušek, MZe ČR
Ing. Mária Múdra, ZSŠP Rakovice
prof. Ing. Milan Slavík, CSc., IVP ČZU Praha
PhDr. Pavel Sýkora, MZe ČR
Ing. Jan Vajs, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora

K ilustraci na obálce:

Kresba plodu hrušně – Die Holländische Rietbirn. Vybráno z publikace Allgemeines Deutsches Garten Magazin, 1807

CONTENTS

Contemporary trends in the secondary professional school development in the Slovak Republic	3
Education and the contemporary world	4
Education and the changes in management	4
High school professional activities (SOČ)	6
Sano as a conference guarantor	6
AGRIMARKETING project	7
Farm economy assessment with respect to „Cross compliance“ requirements	8
130 years of the Agricultural High School in Olomouc – “We do not rest on laurels...”	10
Information service	11
Representation of the European Commission in the Czech Republic	11
Lack of interest in “school milk” and “fruit into school” schemes	12
European commission has affected the future of the “school milk” programme	12
Agriculture day in Kletná	12
The Europea Project	14
Student’s memories on the scholarship in Norway	14
Graduates’ acknowledgement	14
School leaving exams	12
for the new fields of study in the SOUP Šála	12
Four European schools of Agriculture	16
met in Kežmarok over culture and English	16
International races of apprentices (Cena Maxx)	16
Historical trotting success	17
at the European Championship for Apprentices 2008	17
„The day of CZA Humpolec“	18
Ecology in an agricultural school	18
Amos (Kadaň) in Šumava	18
Project “Malé granty 2” ended	19
Sommelier course	19
in the Opočno High School	19
National round of the “Tractor operator contest” in Hustopeče	19
Art in the Garden in blossom (Flora Olomouc 2008 – summer version)	20
Libverda 2008	20
110th anniversary of school building	21
The beginning of the Agricultural school in Dačice	21
Adamov	22
History of agricultural machinery	22
Belated homage to the Veverka cousins	24
History of the swing-plough and its inventors	24
Kadlín museum	I–II
Tip for an autumn trip to the heritage farm museum	I–II
Ecological footprint	III–IV
Will the Earth bear our steps?	III–IV

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST str. 6

JÍZDY ZRUČNOSTI str. 19

POĎAKOVANIE str. 14

FLORA OLOMOUC 2008 str. 20

PROJEKT EUROPEA str. 14

Časopis vydávají

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Slezská 7, 120 56 Praha 2

Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

Adresy redakcí

ÚZEI, Slezská 7, 120 56 Praha 2

tel.: 227 010 439, fax: 227 010 114, e-mail: krajickova.alena@uzei.cz

Redaktorka: Ing. Alena Krajíčková

Agoinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

tel.: 037/791 02 11, fax: 037/791 02 83, e-mail: machova@agroinstitut.sk

Redaktorka: Mgr. Cecília Machová

www.agronavigator.cz

Časopis vychází 10× ročně (září – červen), cena výtisku je 20 Kč, roční předplatné 200 Kč

Objednávky časopisu zajišťuje česká redakce a slovenská redakce na svých adresách

Sazba a tisk ÚZEI Praha

47816 ISSN 0044-3875

MEZINÁRODNÍ DOSTIHY ŽÁKŮ str. 16

HISTORICKÝ ÚSPĚCH str. 17

ŠTYRI EURÓPSKE ODBORNÉ ŠKOLY SPOJILA V KEŽMARKU KULTÚRA A ANGLIČTINA str. 16

